

KONCEPT ZAVRSNIH ISPITA POSTAO JE PROBLEM OKO KOJEG SE LOME KOPLJA STRUČNJAKA

Državna matura dvojbena nedorečen projekt

O aktualnosti teme tribine dovoljno govori dvosatna rasprava koja je rezultirala suprotnim mišljenjima i stavovima

RIJEKA – Državna matura je projekt pun nedoumica i dvojbi, koji ne može mnogo dobroga donijeti obrazovnom sustavu – ustvrdio je na jučerašnjoj tribini Udruge za razvoj visokog školstva »Universitas« prof. dr. Petar Bezinović iz Instituta za društvena istraživanja koji je do unatrag dvije godine i sam radio na tom projektu te ga je samoinicijativno napustio. O aktualnosti teme tribine na kojoj su sudjelovali i predstavnici Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta – državni tajnik Želimir Janjić i savjetnik ministra Josip Ujević te načelnica Odjela Nacionalnog centra za

vanjsko vrednovanje obrazovanja dr. Jasminka Buljan Culej, dovoljno govori dvosatna rasprava koja je rezultirala iznošenjem potpuno oprečnih mišljenja i stavova. Naime, dok je prof. dr. Bezinović tvrdio da je riječ o promašenom projektu koji će zahtijevati promjene, Buljan Culej je uporno naglašavala zadovoljstvo okončanom probnom državnom maturom, dok je kao odgovor na Bezinovićevo iznošenje niza nedorečenosti projekta ponudila komentar da se državnom maturom ne bave guske izgubljene u magli koje ne znaju što rade, već stručnjaci koji vode računa o kvaliteti procesa.

Blokada upisa na fakultet

Potkrepljujući svoje mišljenje činjenicama, prof. dr. Bezinović je istaknuo kako je državna matura projekt koji iz perspektive unapređenja sustava obrazovanja radi sasvim suprotno, odnosno ne unapređuje ga nego ograničava, fokusirajući učenika na tri predmeta.

– Posljednji priručnik o državnoj maturi kaže da je riječ o najpravednijem, najjasnijem, najrazumnijem i najprikladnijem načinu ocjenjivanja i vrednovanja učeničkih postignuća. Smatram da državna matura u ovakvom obliku nije pravedna, a ni najjasnija, jer još uvijek postoji cijeli niz neodgovorenih pitanja. Državna se matura s puno zanosu vidi kao rješenje nagomilanih problema, ali ona to nije i ne može biti. Implicira se da se državna matura uvodi zbog upisa na fakultet, međutim to nije istina. Ona je zapravo blokada upisa jer predstavlja sustav za onem

Zalokar Crnić: Križam se zbog gimnazijskoga gradiva

Sudeći prema reakcijama na jučerašnjoj tribini, prof. dr. Bezinović nije usamljen u mišljenju kako projekt državne mature još uvijek za sobom povlači cijeli niz nedorečenosti.

Konstatirajući da Nacionalni centar priča samo o ispitima, a o učenicima nitko ne razmišlja, ravnateljica Gimnazije Andrije Mohorovičića Varja Zalokar Crnić ustvrdila je kako su gimnazijski programi repetitorij fakultetskih znanja.

– Šesnaest sam godina ravnateljica gimnazije i šesnaest se godina križam kada vidim gradivo koje učenik gimnazije mora svladati. To je gradivo koje se uči na fakultetima, kazala je Zalokar Crnić.

Dodajući kako pitanja iz pojedinih izbornih predmeta na državnoj maturi nemaju veze s mozgom, Zalokar Crnić je navela i primjer Akademije primijenjenih umjetnosti koja za upis od kandidata traži položen viši nivo matematike.

– Poznato je da se na Akademiju većinom upisuju učenici Srednje škole za primijenjenu umjetnost, a oni matematiku

imaju samo dvije godine. Pitam se koga onda to Akademija želi upisati. S druge strane većina fakulteta tehničkog područja ne traži viši nivo matematike, što je potpuno nevjerojatno, zaključila je Zalokar Cmić.

ogučavanje upisa na fakultet za sve učenike koji ju ne polože. Stoga smatram da je nepravdna, napomenuo je prof. dr. Bezinović.

Zanemareno strukovno i umjetničko obrazovanje

Dodajući kako se ovakvim pristupom državnoj maturi krše i međunarodni standardi jer postoji zakonitost da se jedan test može koristiti samo za jednu svrhu, dok će se u Hrvatskoj koristiti za dvije svrhe – završetak srednjoškolskog obrazovanja i upis na fakultet, prof. dr. Bezinović je napomenuo da taj projekt ne uvažava različitost programa pojedinih škola te potpuno zanemaruje strukovno i umjetničko obrazovanje. Državna je matura, prema njegovom mišljenju, diskriminirajuća i prema učenicima škola sa slabijom potporom, što su pokazali i nacionalni ispiti nakon kojih je postalo jasno da svi učenici nisu jednako pripremljeni, a kao jednu od najvećih zamjerki istaknuo je i nepostavljanje standarda o tome što učenici na kraju obrazovanja moraju znati. Zaključujući kako je jedini pravi put za uvođenje državne mature trebala biti sadašnja matura koja bi poslužila kao ishodište koje bi se postupno mijenjalo od interne prema eksternoj evaluaciji, prof. dr. Bezinović je istaknuo kako je žalosno da se ovako nasilan način uvođenja mature, nametnut »odozgo«, prihvaća bez govora.

Ingrid ŠESTAN

Datum objave: 24.5.2009 Rubrika: Znanost

U RIJEČI U ORGANIZACIJI UDRUGE ZA RAZVOJ VISOKOGA ŠKOLSTVA »UNIVERSITAS« ODRŽANA TRIBINA O BOLONJSKOJ REFORMI

Kritičko propitivanje bez konačnog odgovora

Bolonja je vruća tema ne samo u Hrvatskoj već i u Sloveniji. Mi smo bili veoma skeptični u pristupu Bolonjskom procesu, računajući da ćemo lako naučiti na tuđim primjerima i greškama onih koji su prebrzo pitali u implementaciju Bolonjske reforme, naglasio je dekan Filozofskog fakulteta u Ljubljani prof. dr. Valentin Bucik

Piše Ana MAKEK

Tribina »Bolonjska reforma – katastrofa ili mogućnost: humanističke i društvene znanosti u reformi visokoga školstva« na kojoj su gostovali članovi uprave Filozofskog fakulteta u Ljubljani pokušala je pružiti odgovor na pitanje predstavlja li Bolonjska reforma poželjan pravac razvoja visokoga školstva. No iako je zaključak izostao, razmjena slovenskih i hrvatskih iskustava na riječkom Filozofskom fakultetu pružila je mogućnost za još jednu analizu pristupa koji su dvije zemlje zauzele u provedbi Bolonjskog procesa, a napose u humanističkim i društvenim znanostima. Naime, Slovenija se poput nekih drugih europskih država odlučila za postupnu provedbu Bolonjskog procesa koja će u završnu fazu ući iduće akademske godine kada više neće biti moguće upisati studij po »nereformiranim« programima, a koji su od 2005. godine koegzistirali s »bolonjskim« studijima.

Zanimljivo je stoga bilo vidjeti da su slovenski predstavnici duhovito poentirajući istaknuli da bi na tribini oni zapravo trebali uglavnom šutjeti i slušati, bilježeci dosadašnja (dobra i loša) iskustva hrvatske strane, koja je pak o Bolonji imala mnogo više pitanja no odgovora.

INTERDISCIPLINARNI DOKTORSKI PROGRAM

– Bolonja je vruća tema ne samo u Hrvatskoj već i u Sloveniji. Mi smo bili veoma skeptični u pristupu Bolonjskom procesu, računajući da ćemo lako naučiti na tuđim primjerima i greškama onih koji su prebrzo pitali u implementaciju Bolonjske reforme – naglasio je dekan Filozofskog fakulteta u Ljubljani prof. dr. Valentin Bucik, odgovarajući na brojna pitanja i propitivanja već učinjenog u Hrvatskoj.

Naime, u susjednoj Sloveniji je reforma obrazovanja strateški isplanirana uz brojne konzultacije sa svim involviranim stranama te se tek potom veoma postupno krenulo u provedbu i prijelaz na primjenu Bolonje od odsjeka do odsjeka te od fakulteta do fakulteta da bi se tako olakšalo rješavanje svih mogućih problema.

Dekan Filozofskog fakulteta u Ljubljani prof. dr. Bucik, prodekanica prof. dr. Frančiška Trobevšak Drobna i prodekan prof. dr. Martin Germ uglavnom su stoga odgovarali na brojna pitanja članova hrvatske akademske zajednice zainteresiranih za otvaranje dijaloga o Bolonjskom procesu i njegovo kritičko

propitivanje. No najveće zanimanje izazvao je (za hrvatske prilike gotovo znanstvenofantastični koncept) – trogodišnji interdisciplinarni doktorski program »humanistike in družboslovja« koji uključuje studije teologije, računarstva i informatike, matematike i fizike te glazbe, dok još ostaje vidjeti kako će ta izvrsna zamisao biti i provedena jer će prvi polaznici biti upisani iduće akademske godine.

UČENJE NA POGREŠKAMA

Na tribini su studentsku perspektivu i brojne probleme (ali i prednosti) Bolonjske reforme predstavili studenti diplomskog studija Filozofskog fakulteta u Rijeci Iva Buchberger i Nikola Vincetić, ponudivši i neka rješenja za preopterećenost studenata kvantitetom i usmjeravanje na kvalitetu studiranja, poput uvođenja alternativnih načina izvođenja nastave putem rada na raznim projektima ili pak u kružocima.

Prof. dr. sc. Mladenka Tkalčić, prodekanica Filozofskog fakulteta u Rijeci naglasila je pak da je 2005. godine, kada su sveučilišta morala pokrenuti nove sustave, nedostatak vremena spriječio raspravu o ključnim aspektima Bolonjske reforme.

– Sustav učenja na pogreškama nije dobra metoda, ali je ipak metoda, a iako sustavna evaluacija na razini sveučilišta nije napravljena, smatram da bi i na taj način trebalo pokušati dobiti neke odgovore. No moram istaknuti da se u cijelom procesu provedbe Bolonjske reforme nastavnike i studente često ispitivalo o problemima s kojima se susreću. Tako smo uočili da su neke od pozitivnih strana Bolonje upravo usmjerenost na studente i poticanje kvalitete te rada nastavnika, o čemu se prije desetak godina nije razgovaralo, a to se prečesto zaboravlja. Naime, rasprava o ECTS bodovima, opterećenju i samim očekivanjima studenata ipak je pokrenuta, a koliko je Bolonja uspješna pokazat će na koncu ipak evaluacija – kazala je prof. dr. sc. Tkalčić.

Datum objave: 1.4.2009 Rubrika: Rijeka

SVEČANOST UDRUGE ZA RAZVOJ VISOKOG ŠKOLSTVA »UNIVERSITAS«

Rektor Rukavina prvi počasni član

RIJEKA – Rektor Sveučilišta u Rijeci akademik Daniel Rukavina jučer je postao prvi počasni član Udruge za razvoj visokog školstva »Universitas«. Obrazlažući odluku o dodjeli prvog počasnog članstva upravo rektoru riječkog Sveučilišta predsjednica Upravnog odbora »Universitasa« prof.dr. Jasna Krstović kazala je da se radi o osobi s bogatim životnim i radnim iskustvom podsjećajući da je uz devetogodišnji rektorski mandat akademik Rukavina u tri mandata obnašao i prorektorsku funkciju, te je u dva mandata bio dekan Medicinskog fakulteta. Dodajući da je iza prvog počasnog člana »Universitasa« i iznimno bogat znanstveno-istraživački opus koji se ogleda u 780 objavljenih radova, kao i mentorski rad na 58 magistarskih i doktorskih radova, te niz državnih i međunarodnih priznanja, prof.dr. Krstović je istaknula da je »Universitas« osnovan upravo s početkom prvog rektorskog mandata akademika Rukavine.

– Bili smo prva i jedina udruga koja je krenula u avanturu izvaninstitucionalnog promišljanja o unapređenju visokog školstva, a imali smo iste ciljeve kao i rektor koji nas je podržao. Stoga ovim činom dodjele počasnog članstva želimo pokazati da smo prepoznali taj doprinos, kazala je prof. dr. Krstović.

Zahvaljujući se na dodjeljenom članstvu rektor je napomenuo da je dobitnik velikog broja nagrada, ali sve koje je dobio dolaze izvan sredine u kojoj živi i radi.

– Ovo je jedno od najljepših priznanja, jer u vlastitoj je sredini uvijek najteže biti prepoznat, kazao je rektor.

Svečanost dodjele počasnog članstva članovi »Universitasa« iskoristili su i za razgovor s rektorom koji se osvrnuo na svoj devetogodišnji rektorski mandat ističući da je sada na kraju obnašanja rektorske funkcije zadovoljan, jer je ispunio sva svoja očekivanja.

– Sve točke iz oba moja rektorskog programa su ispunjene. Međutim, ono što me od prvog dana opterećivalo je kampus i jedino mi je žao što još uvijek nije započela izgradnja studenskog smještaja i Društveno-kulturnog centra, istaknuo je rektor.

Zaključujući kako je počeo voditi riječko Sveučilište u trenutku kada je bilo u velikoj krizi i kada nije postojala autonomija institucije akademik Rukavina je napomenuo da je u proteklih devet godina pokrenut

razvoj ustanove u svim smjerovima.

I. ŠESTAN

PETORICA KANDIDATA ZA REKTORA SVEUČILIŠTA U RIJECI NA TRIBINI UDRUGE »UNIVERSITAS« PREDSTAVILI SVOJE PROGRAME

Globalna financijska kriza odrazit će se i na Sveučilište Datum objave: 11.2.2009 Rubrika: Rijeka

O problemu školarina kandidati imaju različite stavove, od ukidanja i povećanja, do potrebe osmišljavanja participativnog modela plaćanja školarina

RIJEKA – Jučerašnje predstavljanje kandidata za izbor rektora Sveučilišta u Rijeci, u organizaciji Udruge »Universitas« obilježila je prilično oštra predizborna kampanja. Petorica kandidata predstavili su, u sedmominutnom izlaganju, svoje programe koji se nalaze na internetskim stranicama Sveučilišta, a šira javnost mogla je njihove sažetke, protekli tjedan pročitati na stranicama Novog lista. Tako je zanimljivo istaknuti da je u završnoj riječi prof. dr. Vinko Kandžija, dekan Ekonomskog fakulteta u Rijeci poručio riječkoj akademskoj zajednici kako je on »išao u školu sa rektorom splitskog Sveučilišta«, točnije da su oni »iste gore list« te da bi tako i on kao ekonomist znao riječkom Sveučilištu pribaviti više novaca.

– Što je recesija? Pa mi smo stalno u krizi. Ja znam kako pribaviti novac, a ako smanjimo ulaganja u znanost iz krize se nećemo izvući nikada, kazao je prof. dr. Kandžija obećavajući sveučilišnim profesorima kako bi zabranio da se oni bave administrativnim poslovima koji ih sputavaju u njihovu istraživačkom radu.

Kako doći do novaca

Prof. dr. Pavao Komadina, dekan Pomorskoga fakulteta, također je odlučno ustvrdio kako usprkos krizi ne treba ni od čega odustati, jer kako je rekao, »ako ne krenemo nećemo nikud ni stići«. I on smatra da mu iskustvo jamči kako doći do novaca, a zalog za budućnost vidi u postojećim zgradama fakulteta koje će biti prodane nakon preseljenja u Kampus na Trsatu.

Da ni od čega ne treba odustati istaknuo je i prof. dr. Goran Kalogjera, prorektor za nastavu riječkog Sveučilišta, koji je u završnoj riječi između ostaloga kazao da bi najprije izabrao prorektore, odnosno najbliže suradnike, potom se predstavio fakultetskim vijećima, te krenuo dalje u izgradnju Kampusu.

Prof. dr. Pero Lučin, prorektor za opće poslove i poslijediplomske studije, poručio je kako početak svoga djelovanja vidi u donošenju akcijskog plana u provedbi Strategije razvoj Sveučilišta na kojoj temelji svoj program.

Učenje, inovacija, istraživanje

– Nužno je izgrađivanje istraživačkog sveučilišta koje će nastati tek onda kada ga takvim prepozna Europa, a ne ukoliko mi sami kažemo da smo istraživačko sveučilište. Potrebno je izgraditi trokut znanja (učenje, inovacija, istraživanje) u čijem su središtu studenti i naravno daljnje investiranje. Svi će planovi biti ostvareni, no pitanje je kada i tko može i zna doći do financijskih sredstava, zaključio je prof. dr. Lučin.

Prema mišljenju prof. dr. Branka Rafajca s Filozofskog fakulteta u Rijeci, prva zadaća novog rektora bit će analiza postojećeg stanja na temelju koje će se krenuti u realizaciju programom zacrtanih zadaća.

– Cilj mi je okupiti ekipu čije će obilježje biti isključivo stručnost. Rektor ne mora znati sve, ali mora odabrati ljude koji će moći realizirati njegove planove, istaknuo je prof. dr. Rafajac.

Jučerašnju raspravu, uz navedeno, obilježilo je i pitanje funkcioniranja Sveučilišta u globalnoj financijskoj krizi pa je tako bilo riječi i o školarinama. Prof. dr. Kandžija je kazao da je Ekonomski fakultet još prošle godine ukinuo školarine, te kako smatra da svatko mora moći studirati. Prof. dr. Kalogjera je mišljenja da će se postojeće školarine morati povećati. Prof. dr. Komadina smatra da bi početak studija trebao za sve biti besplatan, a potom ih određivati sukladno uspjehu studenata. Prof. dr. Rafajac ustvrdio je da je postojeći sustav plaćanja školarina neprihvatljiv i da je potrebno alarmirati sve instance kako bi se u visokoškolski sustav trebalo ubrizgati više novaca, pa tako i gospodarske subjekte pozvati da participiraju. Model plaćanja školarina predstavio je prof. dr. Lučin koji je, između ostaloga, kazao da država treba pokrivati preddiplomske i diplomske studije, a da je nužno osmisлити participativni model plaćanja školarina.

Licitiranja s brojem žena

Odgovor prof. dr. Lučina na pitanje o autonomiji rektora i administracije kako se autonomija najbolje može ostvariti modelom strateškog menadžmenta, izazvao je žučnu reakciju jednog od protukandidata prof. dr. Kandžije koji je uputio oštru kritiku aktualnim sveučilišnim vlastima, te kazao kako jedini on na Senatu govori dok su drugi na »govornoj dijeli«. Zanimljivi su bili i odgovori na pitanje tko će im biti suradnici budu li izabrani za rektora, pa je tako prof. dr. Kalogjera jedini izašao s jednim konkretnim imenom, a to je aktualni prorektor za financije prof. dr. Joža Perić. Prof. dr. Kandžija kazao je kako će u svom timu imati studenta prorektora, te svoga zamjenika. Prof. dr. Komadina, poput ostalih kandidata, nije govorio o imenima, no kazao je kako će svakako u njegovu timu biti mjesta i za žene. Da tim mora biti prvenstveno stručan ponovio je i prof. dr. Rafajac, a prof. dr. Lučin kazao je kako je prerano i nekorektno iznositi imena dodavši da to moraju prije svega biti poduzetni, dinamični i kolaborativni ljudi. Zanimljivo je na koncu dodati da su na jučerašnjoj tribinu svi kandidati spomenuli da će u tim uključiti žene što je izazvalo prilično burne komentare dijela publike zbog licitiranja s brojem žena. Uz to, moglo se čuti i kako nema podjela na muške i ženske već samo na stručne i nestručne osobe.

Elvira MARINKOVIĆ ŠKOMRLJ

Datum objave: 12.2.2008 Rubrika: Rijeka

JUČER ODRŽANA TRIBINA O PROVEDBI BOLONJSKOG PROCESA U HRVATSKOJ

Reforma provedena bez promišljanja

Veća se pažnja pridavala formalnom ostvarenju nekakvih mjerila. Način provedbe Bolonjskog procesa nije promišljen dva-tri koraka unaprijed, nego se išlo po jedan korak koji je redovito bio »prekratak«, istaknuo je prof. dr. Siniša Rodin

RIJEKA – S ciljem ukazivanja u kojoj nas mjeri naše novo zakonodavstvo približava ili, pak, udaljava od ciljeva Bolonjskog procesa, jučer je na Filozofskom fakultetu u Rijeci, u organizaciji Udruge za razvoj visokog školstva »Universitas«, održana tribina pod nazivom »Visokoškolske kvalifikacije, akademski nazivi i mobilnost: stvarna ili prividna provedba Bolonjskog procesa u Hrvatskoj«. Gost tribine bio je prof. dr. Siniša Rodin, Jean Monnet, profesor Europskog prava s Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu čije je izlaganje itekako potaklo prisutne na raspravu o ovoj temi.

Prof. dr. Rodin tijekom svoga se izlaganja posebno osvrnuo na priznavanje kvalifikacija i mobilnost te je istaknuo da su, prema pravu Europske unije, relevantne stvarne, a ne formalne kvalifikacije. U tom smislu, formalno izjednačavanje različitih razina kvalifikacija neće imati nikakvog učinka za imatelje hrvatskih diploma kada budu tražili zaposlenje ili nastavak školovanja u državama članicama Europske unije, odnosno bez obzira kakvi

se akademski nazivi podjeljivali zakonom, ono što je relevantno su stvarne kompetencije koje se u određenom obrazovnom programu stječu.

Provedba i stvarna i prividna

Odgovarajući na pitanje istaknuto u samom nazivu tribine, prof. dr. Rodin smatra da je provedba Bolonjskog procesa u Hrvatskoj bila i stvarna i prividna.

– Neki su se pojedinci uistinu trudili, a neki se nisu. Međutim, ono što je nepobitno jest činjenica da nije bilo koordiniranih napora svih aktera koji su trebali biti involvirani. U prvom redu postojala je vrlo slaba koordinacija između Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa koje je trebalo financirati reformu i sveučilišta koja su je trebala provesti. Cijela je, pak, reforma provedena bez promišljanja, odnosno veća se pažnja pridavala formalnom ostvarenju nekakvih mjerila, a nije se vodilo računa što je sa stvarnim, smatra Rodin dodajući da sam način provedbe Bolonjskog procesa nije promišljen dva-tri koraka unaprijed, nego se išlo po jedan korak koji je redovito bio »prekratak«.

Iako je ponudio vlastite prijedloge rješenja problema u kojemu se hrvatska akademska zajednica trenutačno nalazi, sam prof. dr. Rodin ne vjeruje u brzo razrješavanje komplicirane situacije. Naime, smatra Rodin, bit će potrebno još najmanje pet godina da se svi negativni aspekti dosadašnje reforme pokažu na svijetlu dana, a riječ je, između ostalog, o nedostatku mobilnosti, predugom studiranju i premalom omjeru upisanih i diplomiranih studenata.

Magistarski studij za elitu

Ipak, osim petogodišnjeg predviđanja, gost iz Zagreba ponudio je i jedno kratkoročno, a odnosi se na upise studenata na magistarske studije koji se očekuju ove godine.

– Smisao magistarskog studija nije da neselektivno educira široke narodne mase, nego da izabere elitu diplomiranih studenata i da ih uvede u znanstveno istraživanje. Budući da mi nismo omogućili stjecanje profesionalnih kvalifikacija nakon prvog bolonjskog ciklusa, nego smo to protegnuli na kraj drugog ciklusa, znači da možemo očekivati neselektivni nastavak studiranja za veliki broj studenata. Sve što se radi, usmjereno je na to da se sve veći broj studenata, s diplomom, ili bez diplome prvoga stupnja, upiše na magistarski studij, a to je kontraproduktivno, ističe prof. dr. Siniša Rodin.

Moderatorica tribine prof. dr. Jasminka Ledić jučerašnju je tribinu ocijenila korisnom te najavila da će »Universitas« i dalje aktivno raditi kako bi svim članovima akademske zajednice pomoglo u kritičkom promišljanju problema vezanih uz Bolonjski proces.

Karolina KRIKŠIĆ

Datum objave: 25.11.2007 Rubrika: Znanost

DR. SC. STEVE JOHNSON S PORTLAND STATE UNIVERSITYJA O ULOZI SVEUČILIŠTA U OBRAZOVANJU AKTIVNIH I DRUŠTVENO ODGOVORNIH GRAĐANA

Sveučilište kao moderator stila života

Portland State University već gotovo petnaest godina prakticira service-learning, dakle, strategiju učenja i podučavanja u kojoj se volonterski rad u zajednici integrira s podučavanjem, a sve s ciljem obogaćivanja iskustva učenja, poticanja građanske odgovornosti i razvoja zajednice

Piše Karolina KRIKŠIĆ

Iako sveučilišta odgovaraju na probleme s kojima se suočava (globalna) zajednica? Trebaju li uopće nuditi odgovore i uključivati se u rješavanje problema zajednice? Koja je veza između akademske zajednice, doprinosa unapređenju kvalitete života u zajednici i obrazovanja aktivnih i društveno odgovornih građana?

Odgovore na ova i brojna druga pitanja pokušao je dati dr. sc. Steve Johnson s Portland State Universityja koji je prošloga mjeseca gostovao na Filozofskom fakultetu u Rijeci. On je, naime, na tribini »Kako akademska zajednica može doprinijeti obrazovanju društveno odgovornih građana?«, što su je pod pokroviteljstvom Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva organizirali Udruga za razvoj visokoga školstva »Universitas« i Filozofski fakultet u Rijeci, na primjeru dobre prakse vlastitog sveučilišta ukazao na važnost civilnog zalaganja sveučilišta te koristi koje u takvoj simbiozi imaju obje strane – sveučilište i zajednica u kojoj ono djeluje.

– Portland State University već gotovo petnaest godina prakticira service-learning, dakle, strategiju učenja i podučavanja u kojoj se volonterski rad u zajednici integrira s podučavanjem, a sve s ciljem obogaćivanja iskustva učenja, poticanja građanske odgovornosti i razvoja zajednice. Štoviše, riječ je o sveučilištu s najdužom tradicijom takvog podučavanja u SAD-u koje danas uključuje više od 400 studijskih programa, broji 25.000 studenata i ima više od tisuću partnera u zajednici bez kojih ne bi moglo ostvariti učenje kroz djelovanje u zajednici (community-based learning) i ostale inicijative koje podrazumijevaju društveni angažman usmjeren na rješavanje lokalnih, regionalnih i globalnih problema, istaknuo je dr. sc. Steve Johnson, profesor na odsjeku za Urbane studije i planiranje (School of Urban Studies and Planning) pri Portland State Universityju.

Znanje u službi građana

Kako bismo razvijali socijalno i ekološki održivo društvo, moramo, smatra Johnson, upregnuti mudrost svih i stvoriti novi oblik upravljanja zajednicom, a da bismo uopće mogli razmišljati o tom putu, u našoj zajednici moraju živjeti aktivni i društveno odgovorni građani.

– Ukoliko, pak, želimo društveno odgovorne građane, neophodno je pogledati sveučilišta i zapitati se osiguravaju li naša sveučilišta studentima mogu

Što je service-learning?

čnosti za stjecanje znanja i vještina za aktivno građanstvo te hoće li naši studenti moći uspješno rješavati probleme u privatnom, javnom i civilnom sektoru? Upravo smo to napravili na Portland State Universityju i shvatili da naši studenti po završetku studija nisu osposobljeni za rješavanje problema, odnosno da očekuju da globalne probleme riješe Vlada ili velike korporacije. Osobno smatram da takva situacija neće dugo potrajati jer niti Vlade pojedinih država niti korporacije neće biti u mogućnosti rješavati probleme koji nas očekuju u budućnosti, zbog čega je neophodno što prije započeti s podučavanjem studenata da zajedno rješavaju probleme društva kojem pripadaju, naravno, surađujući pritom i s Vladom i s velikim korporacijama, mišljenje je profesora s Portland State Universityja koje je potpuno u skladu s motom tog sveučilišta – Let Knowledge Serve the City.

Johnson na Portland State Universityju predaje više od petnaest godina, a društveno je angažiran većinu svog života. Kako sam ističe, područje njegovog interesa iznimno je široko, a u fokusu njegovih znanstvenih istraživanja je civilno zalaganje.

Oaza civilnog zalaganja

– To je jedan uistinu širok pojam koji obuhvaća volontiranje, organiziranje zajednice..., zapravo sve načine na koje ljudi mogu biti uključeni u život zajednice. Moram priznati da mi je iznimno drago kad studenti volontiraju u zajednici, no ono što mi na sveučilištu provodimo, nikako se ne bi moglo svesti na volontiranje. Naime, učenje kroz djelovanje u zajednici povezuje svrhovit volonterski rad s akademskim učenjem, osobnim razvojem i razvojem osjećaja građanske odgovornosti. Svrha je takvog učenja sjediniti ciljeve i aktivnosti volontiranja i učenja na način da se oni međusobno potkrepljuju te zajedno postižu mnogo snažniji učinak, nego što bi bilo koji od njih to mogao pojedinačno, objasnio je dr. sc. Johnson predstavivši projekt Johnson Creek Capstone u kojem su sudjelovali studenti zadnje godine studija, a koji je od njih zahtijevao pretvaranje zapuštenog zemljišta u organsku farmu. Riječ je o zemljištu koje je dr. sc. Johnson donirao sveučilištu, a tijekom čijeg su preuređenja u organsku farmu studenti naučili surađivati međusobno, ali i s gradskim institucijama, građevinskim radnicima, vlasnicima susjednih zemljišta, zatim su se upoznali sa sastavom tla u tom području, kulturama koje su na tom području uzgajane u prošlosti, ali i sada, načinu njihovog njegovanja...

Zahvaljujući upravo inicijativi Portland State Universityja, taj je grad na zapadnoj obali postao američka oaza civilnog zalaganja. Naime, za razliku od svih ostalih američkih gradova koji bilježe opadanje volje građana za društvenim angažmanom, Portland je pokazao u potpunosti oprečan trend.

– U posljednjih trideset godina sve je više građana aktivno uključeno u život zajednice. Između ostalog, Portland je danas poznat i kao grad u kojem se najviše hoda, voze bicikli, preferira vegetarijanska prehrana, grad koji se, u komparaciji s drugim američkim gradovima, može pohvaliti s najvećim udjelom žena u poslovnom sektoru..., napokon grad koji je postao privlačan »mladim kreativcima«. Riječ je o terminu kojim sociolozi nazivaju mlade, obrazovane ljude koji u Portland ne dolaze zbog primamljivih radnih mjesta, nego osebnog načina života, ističe dr. sc. Steve Johnson.

Objašnjavajući značenje termina service-learning (koji još uvijek nema hrvatskog prijevoda), dr. sc. Johnson bio je vrlo konkretan.

– Service-learning povezuje ciljeve djelovanja u zajednici s ciljevima učenja. Primjerice, ako studenti sakupljaju otpad, oni pomažu zajednici djelujući kao volonteri, no ako nakon toga pristupe analizi prikupljenog otpada, te pokušaju identificirati izvore onečišćenja kako bi podijelili rezultate svoje analize sa stanovnicima zajednice te predložili kako se može smanjiti onečišćenje, tada su studenti uključeni u service-learning. Dakle, studenti zajednici pružaju značajnu pomoć te, u isto vrijeme, i sami uče o tehnikama laboratorijske analize, razvijaju razumijevanje problematike zagađenja, uče kako široj javnosti interpretirati znanstvene rezultate te vježbaju komunikacijske vještine razgovarajući sa stanovnicima, objasnio je Johnson.

Socijalni kapital

Tijekom svoga izlaganja, dr. sc. Steve Johnson više je puta istaknuo jednog od svojih mentora, profesora na Harvardu Roberta Putnama, koji je jedan od najutjecajnijih svjetskih politologa. Naime, brojna se Johnsonova znanstvena istraživanja temelje na Putnamovim razmišljanjima o civilnom društvu i ulozi udruga u promoviranju demokracije. Govoreći o toj temi Putnam ističe koncept socijalnoga kapitala koji podrazumijeva karakteristike društvene organizacije, poput povjerenja, normi i mreža koje mogu poboljšati učinkovitost društva olakšavanjem koordiniranog djelovanja. Naime, konceptom socijalnoga kapitala želi se izraziti ideja da postoje karakteristike zajednice koje proizlaze iz kvalitete odnosa među ljudima, a koje mogu djelovati poput kapitala. Ako su one rasprostranjene u zajednici u kojoj živimo, omogućuju nam da budemo produktivniji na čitavom nizu područja. U toj teoriji socijalnoga kapitala civilno društvo ima posebno važnu ulogu jer je ono najvažniji izvor socijalnoga kapitala.

Socijalnim se kapitalom, dakle, izražava sposobnost pripadnika jedne zajednice ili grupe da kolektivno djeluju radi ostvarenja svojih zajedničkih ciljeva, a sam je termin, prvi puta upotrijebio sociolog James Coleman.

Vječna opsesija prestižom

Na strategiju i menadžment američkih sveučilišta utječu brojni ekonomski, društveni i politički trendovi, a profesor J. Douglas Toma pokazao je koliko reakcije sveučilišnog menadžmenta utječu na smanjivanje resursa, povećane zahtjeve, troškove, kompeticiju i rangiranje

Na nedavno održanoj tribini »Trendovi u američkom visokom obrazovanju: implikacije za Europu« u organizaciji Udruge za razvoj visokoga školstva »Universitas« na riječkom je Filozofskom fakultetu gostovao profesor J. Douglas Toma, analizirajući pritom sličnosti i razlike visokoga obrazovanja u SAD-u i Europi.

Izvanredni profesor na američkom Institute of Higher Education, University of Georgia, i Fulbrightov stipendist na Sveučilištu u Zagrebu uglavnom piše o menadžmentu i pravnim pitanjima visokoškolskih institucija te kvalitativnim istraživanjima, a trenutačno istražuje sistemske pristupe menadžmentu visokog obrazovanja pa je tako zainteresiranima

približio raznoliki američki sustav visokoga obrazovanja.

Naime, većina ne zna da na strategiju i menadžment američkih sveučilišta utječu brojni ekonomski, društveni i politički trendovi, a o nedostacima i/ili prednostima istih bilo je riječi na tribini na kojoj je Toma ukazao koliko reakcije sveučilišnog menadžmenta utječu na smanjivanje resursa, povećane zahtjeve, troškove, kompeticiju i rangiranje – trendove koji bi mogli potaknuti promjene ponašanja i na europskim sveučilištima.

Menadžerski diskurs

Primjetan je tako trend štednje sve češćim zapošljavanjem »part-time« akademskog osoblja jer je broj visokoobrazovanih u nesrazmjeru s dostupnim radnim mjestima, kao i premještanje visokog obrazovanja s akademskih institucija na periferiju – otvaranjem raznih studija koji na taj način postaju dostupni svima te zadovoljavaju potrebe tržišta cjeloživotnog učenja, ali i sve etabliranih privatnih sveučilišta pod republikanskom egidom »nema toga što privatni sektor ne može bolje«.

Osim toga, u Sjedinjenim Američkim Državama od osobite je važnosti i potraga za najkvalitetnijim te (u financijskom smislu) najvrednijim profesorima koji će postizati najbolje rezultate što će u konačnici biti nagrađeno toliko spominjanim prestižom.

Naime, u američkom visokom obrazovanju postoji »vječna opsesija prestižom« koji je teško objektivno mjerljiv – naglasio je Toma, dodavši da se statističkim podacima vrlo lako može manipulirati.

Još jedna specifičnost karakteristična za SAD je utjecaj često spominjanog privatnog sektora od kojega sveučilištima stiže najveći dio novca, zbog čega je i prikupljanje sredstava (američka se sveučilišta više oslanjaju na stipendije i donacije za istraživanja nego na školarine) privatnim donacijama i tzv. menadžerski diskurs postalo neizbježno.

Konflikt akademizma i poduzetništva

I dok je prvi dio predavanja protekao u upoznavanju s malo poznatim uzusima američkog visokog obrazovanja i širenja istoga na periferne institucije te konfliktima akademizma i poduzetništva, zaključni je dio ostavljen za propitivanje hoće li takvi trendovi uspjeti zaživjeti i u Europi, odnosno Hrvatskoj.

Studenti kao klijenti, a sveučilišta prepuna poduzetničkoga duha koji nastoji zaraditi na svemu pa tako i na prehrani i smještaju studenata teško je zamisliv scenarij u hrvatskome visokom obrazovanju, no zato se organiziranje raznih ljetnih programa (uobičajeno u SAD-u) proširilo i kod nas.

I dok mobilnost studenata u SAD-u funkcionira gotovo besprijekorno, pa bi takvo što europski studenti, nota bene, mogli doživjeti tek za pedesetak godina implementacije Bolonjskog procesa, zbog nedostatka tzv. »opsesije prestižom« na europskim sveučilištima i olakšica za donatore, upitno je hoće li se spomenuti američki trendovi uspjeti proširiti.

– Bojim se da će američko visoko obrazovanje doživjeti sudbinu naše automobilske industrije – povukao je paralelu Toma, zaključivši interesantno izlaganje upitnikom.

Ana MAKEK

Znanstveni eksperiment kao predstava

RIJEKA – Skupina riječkih učenika i studenata, predvođena predstavnicima Udruge Zlatni rez – profesora s Filozofskog fakulteta Rijeka, Udruge za razvoj visokog školstva »Universitas«, Društva matematičara i fizičara Rijeka te delegacijom Grada Rijeke posjetila je centar znanosti – »Hišu eksperimentov« u Ljubljani. Slovenski popularizatori znanosti taj su projekt osmislili po uzoru na američke i europske znanstvene centre, a razmišlja se da se slična institucija oformi i u budućem sveučilišnom kampusu na Trsatu, što bi bio jedinstven i prvi primjer takvog science centra u Hrvatskoj.

Riječ je o centru znanosti s naglaskom na eksperimentima tipa »izvedi sam« čiji je cilj na zanimljiv način znanost približiti svima, a naročito mladima. Svakog vikenda organiziraju se zanimljiva događanja za djecu i njihove roditelje, popraćena pokusima i kratkim predavanjima, a o sve većoj popularnosti ove kuće govori i činjenica da su svi dani u tjednu do kraja lipnja rezervirani za grupne posjete. Svaki eksperiment je zapravo predstava u kojoj glavnu ulogu ima znanost, a radi se o dogodovštinama i pustolovinama koje su autori nazvali zvukologija, plinologija, svjetnologija, tlakologija, jajologija i težištolgija.

U Kući eksperimenata znanost je prikazana na zabavan način u kojem su eksperimenti umjetnine, čime se pokazalo da između umjetnosti i znanosti postoji vrlo tanka nit. Projekt je zamišljen na način da posjetitelj u kući nema vođu, već sam izvodi i doživljava razne eksperimente, a u tome mu pomažu zanimljive upute koje su ilustrirali umjetnici – karikaturisti.

I. Š.

Nedostatak povjerenja koči razvoj

Društveni kapital nije visoko razvijen u Hrvatskoj – ispitivanja pokazuju nedostatak povjerenja, govorimo o problemu korupcije, ne postoji puno primjera partnerskih odnosa – i to predstavlja jedan od ključnih problema u razvoju. Zbog toga nije na pravi način niti dovoljno iskorišten postojeći ljudski i intelektualni potencijal, naglasila je Lidija Pavić-Rogošić

Razumijevanje i jačanje društvenog kapitala kao imperativ razvoja Hrvatske, naziv je tribine što je u organizaciji Udruge za razvoj visokoga školstva »Universitas« održana protekloga tjedna na riječkom Filozofskom fakultetu, a gošća tribine Lidija Pavić-Rogošić, direktorica neprofitne stručne organizacije ODRAZ (Održivi razvoj zajednice) iz Zagreba, potaknula je dijalog o ulozi institucija i društvenih odnosa, normi i vrijednosti u razvoju zemlje.

– Društveni kapital se kao koncept koristi zadnjih desetak godina za razumijevanje i objašnjenje složenih odnosa u zajednici, odnosno društvu. Predstavlja kolektivni resurs koji ima pozitivno djelovanje na razvojnu dinamiku. Ovisno o razini društvenog kapitala, procjenjuje se mogućnost za zdrav i uspješan razvoj društva. Društveni kapital određuju tri elementa: odnosi i umreženost u društvu, poštivanje zakona te povjerenje. Povjerenje i udruživanje omogućuju suradnju između različitih skupina i sektora u društvu (javni, civilni i poslovni) koja se odražava u korištenju svih raspoloživih ljudskih kapaciteta i drugih resursa radi postizanja učinkovitosti i napretka. Poštivanje zakonitosti i dogovora, preduvjet je za izgradnju i održavanje suradničkih odnosa te postizanje povjerenja među suradničkim stranama – istaknula je dipl.ing.arh. Lidija Pavić-Rogošić, članica Savjeta za razvoj civilnog društva, koju je Vlada RH imenovala kao stručnjakinju za međusektorsku suradnju.

(Ne)povjerenje u institucije

– Jednostavnim jezikom rečeno, društveni kapital su sve aktivnosti i akcije, pojedinci i skupine koji vlastitim i zajedničkim djelovanjem pridonose razvoju zajednice i obogaćuju cjelokupan život zajednice odnosno društva. Društveni kapital se ne uspostavlja zakonima, već nastaje i održava se u svakodnevnim

interakcijama, raste razvojem skupnih aktivnosti i umrežavanjem različitih inicijativa i organizacija te se oslanja na kulturnu tradiciju – kazala je direktorica ODRAZ-a i članica Državnog savjeta za zaštitu okoliša.

Zdrava zajednica s razvijenim društvenim kapitalom može se prepoznati po interesu članova za opće dobro i događanja u zajednici, sudjelovanju u zajedničkom radu, sposobnosti prepoznavanja tuđih potreba i uvažavanju drugačijih razmišljanja, povjerenju u ljude i institucije te sposobnosti za razrješenje konflikata na civilan način.

U raspravi koju je moderirala prof. dr. sc. Jasminka Ledić bilo je riječi o ulozi institucija i društvenih odnosa, normi i vrijednosti u razvoju zemlje te o važnosti međusektorskog dijaloga u cilju razvoja društvenog kapitala u Hrvatskoj.

Jačanje filantropije

– Društveni kapital nije visoko razvijen u Hrvatskoj – ispitivanja pokazuju nedostatak povjerenja, govorimo o problemu korupcije, ne postoji puno primjera partnerskih odnosa – i to predstavlja jedan od ključnih problema u razvoju. Zbog toga nije na pravi način niti dovoljno iskorišten postojeći ljudski i intelektualni potencijal. Nema dovoljne koordinacije unutar javnog sektora, niti međusektorske suradnje. Slabo je djelovanje projektnog tipa organiziranja – naglasila je Lidija Pavić-Rogošić, a kao rješenje je predložila zajedničko suočavanje s problemima te dogovorno postavljanje kvalitetnih ciljeva, koje će društvo osjećati kao svoje te tako preuzeti i odgovornost za postizanje istih.

Ulaganje u razvoj organizacija civilnog društva, jačanje filantropije, isticanje (samo)organiziranja lokalne zajednice, uspostavljanje timskog rada i međusektorskog partnerstva, promoviranje društveno odgovornog poslovanja, povezivanje poduzeća, sveučilišta, javnih istraživačkih instituta, uključivanje javnosti u uključivanje te jačanje socijalne kohezije smanjenjem siromaštva i socijalne isključenosti – načini su na koje se može razvijati društveni kapital u Hrvatskoj, zaključak je tribine.

Ana MAKEK

Datum objave: 18.6.2006 Rubrika: Znanost

RADIONICA O AKTIVNOM UČENJU

Promjene trebaju započeti nastavnici

Ukoliko se sami nastavnici površinski odnose prema sadržaju koji poučavanju, studenti će krenuti istim putem

Dok se znanje ne bude cjenilo kao temeljni kapital svakog budućeg studenta, visokoškolski će sustav proizvoditi generacije koje će jedino znati funkcionirati »na površini«, zaključak je radionice naslovljene »Zašto ulagati vrijeme u aktivno učenje?«, koju je, u organizaciji Udruga za razvoj visokoga školstva »Universitas«, vodila prof. dr. Jasminka Ledić s Odsjeka za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Rijeci.

Cilj radionice bio je upoznati studente s načelima aktivnog učenja, s posebnim naglaskom na (promijenjenu) paradigmu u učenju i poučavanju koju nalaže Bolonjski proces te ukazati na najčešće strategije u pristupu učenju. Riječ je o dubinskom i površinskom pristupu učenju, a govoreći o poučavanju i učenju, prof. dr. Ledić istaknula je da su oni u recipročnom odnosu, odnosno da će, ukoliko se sami nastavnici površinski odnose prema sadržaju koji poučavanju i načinima vrednovanja njihova znanja, studenti krenuti istim putem i tek »zagrepsti« sadržaj, odnosno zadovoljiti se minimalnim ispunjenim zahtjevima i prolaznom ocjenom.

Za razliku od površinskog, aktivan pristup podrazumijeva daleko više vremena uloženog u samostalan rad, razvijanje istraživačkog duha, znatiželje, sposobnosti selekcije informacija, analize, vrednovanja, kritičkog promišljanja te formiranja stava, a rezultati istraživanja pokazali su da studenti lako odustaju od primjenjivanja aktivnog principa učenja ukoliko isti ne njeguju i njihovi nastavnici.

Tijekom radionice zaključeno je da je prevladavajuća paradigma na riječkom Filozofskom fakulteta površinska, odnosno da su nastavnici još uvijek uglavnom orijentirani na kurikulum i sadržaj, a manje na strategije poučavanja i učenja te razvijanje općih kompetencija kod studenata. Što se pak studenata tiče, oni, u skladu s površinskom paradigmom, nastoje sa što manje uloženog napora u što kraćem vremenskom periodu zadovoljiti zahtjeve koji su pred njih stavljeni te su ponajviše orijentirani na diplomu, a ne na sam proces učenja.

Ipak, uzimajući u obzir ovu radionicu, kao i sve ostale aktivnosti Filozofskog fakulteta s ciljem poboljšanja kvalitete nastave (koje financijski podupire Nacionalne zaklade za znanost, visoko školstvo i tehnološki razvoj RH, za očekivati je da će situacija u budućnosti biti znatno drugačija.

K. KRIKŠIĆ

Online nastava ne trpi improvizacije

Fleksibilnost, individualni tempo učenja, korištenje interaktivnih sadržaja za učenje, različitost medija, 24-satna dostupnost sadržaja online te intenzivnija komunikacija između studenata i nastavnika samo su neke od prednosti e-obrazovanja koje su doc. dr. Nataša Hoić Božić s Filozofskog fakulteta u Rijeci i dr. sc. Marta Žuvić Butorac s riječkog Tehničkog fakulteta istaknule prilikom nedavno održane javne tribine pod nazivom »E-obrazovanje i planovi za implementaciju na Sveučilištu u Rijeci putem Tempus EQUIBELT projekta«.

Tribinu je organizirala Udruga za razvoj visokoga školstva »Universitas«, a na njoj je, između ostalog, bilo riječi o vrstama e-obrazovanja te sudjelovanju Sveučilišta u Rijeci na Tempus projektu »Poboljšanje kvalitete obrazovanja primjenom tehnologija e-učenja«.

Govoreći o različitim oblicima nastave (klasična nastava, nastava uz pomoć informacijsko-komunikacijske tehnologije, hibridna te online nastava), Nataša Hoić Božić istaknula je da je razvoj e-obrazovanja započeo s upotrebom tehnologije u nastavnom procesu te posebno ukazala na važnost mješovitog učenja koje zapravo predstavlja prvi korak na putu do e-učenja.

– Mješovito učenje predstavlja zapravo kombinaciju klasične nastave i one koja se odvija uz pomoć informacijsko-komunikacijske tehnologije (ICT), a osim što se na njega mogu primjeniti prednosti e-obrazovanja, ono istovremeno neutralizira njegove nedostatke. Mislim prvenstveno na izoliranost pojedinca uslijed nedostatka osobnog kontakta s kolegama i nastavnicima, objasnila je Hoić Božić.

S idejom da je hibridna vrsta nastave trenutačno najbolje rješenje za Sveučilište u Rijeci složila se i Marta Žuvić Butorac koja je, s gledišta nastavnika, kao jedan od problema vezanih uz e-obrazovanje navela činjenicu da u online nastavi nema improvizacije, odnosno da sve mora biti pomno isplanirano i unaprijed pripremljeno za što je nastavnicima u startu potrebno daleko više vremena samo za pripremu kolegija.

Marta Žuvić Butorac okupljene je upozнала i s detaljima trogodišnjeg Tempus EQUIBELT (Education Quality Improvement by E-Learning Tehnology) projekta čiji je cilj poboljšanje kvalitete obrazovanja, njegova globalizacija, ali i smirivanje uvijek prisutnog »sukoba« tradicionalnih vrijednosti i zahtjeva za novim obrazovanjem.

Završetak Tempus EQUIBELT projekta (koji zapravo znači suradnju EU članica sa zemljama zapadnog Balkana, istočne Europe, središnje Azije i Mediterana u području modernizacije visokoškolskog obrazovanja) najavljen je za 1. rujna sljedeće godine do kada bi trebali biti osnovani centri za potporu e-obrazovanju te uspostavljena mreža eksperata pri svakom od hrvatskih sveučilišta, ali i pokrenuti pilot-projekti kojima će se demonstrirati prednosti korištenja tehnologije. Što se pak riječkoga sveučilišta tiče, do sada je donijeta strategija razvoja e-obrazovanja na Sveučilištu u Rijeci za razdoblje od 2006. do 2010. godine, opremljena je učionica za izvođenje edukacijskih programa iz područja e-obrazovanja te je osnovan centar za potporu e-obrazovanja.

Karolina KRIKŠIĆ

Sustav u kojem će svatko moći naći svoju mjeru

Bez obzira na postojeće probleme, studenti prepoznali kvalitete novoga sustava visokoškolskog obrazovanja

Piše Karolina KRIKŠIĆ

Želimo li poboljšati kvalitetu nastave na fakultetu? Ako da... što nam je činiti? te Bolonjski proces – naših prvih godinu dana nazivi su dviju tribina što su, u organizaciji Udruge za razvoj visokoga školstva »Universitas«, nedavno održane na Filozofskom fakultetu. S obzirom na to da su već u samim nazivima tribina istaknuti trenutačni gorući problemi visokoga školstva, obje su tribine bile dobro posjećene i od strane sveučilišnih profesora i od strane studenata koji su, posebno u slučaju Bolonjskog

processa, pokazali izrazitu zainteresiranost za poboljšavanje vlastite pozicije u procesu koji je početkom ove akademske godine započeo na fakultetima.

Naime, kako je istakla prodekanica za reformu i uvođenje novih studija Filozofskoga fakulteta u Rijeci prof. dr. Mladenka Tkalčić, istraživanje provedeno nad nastavnicima i studentima, sudionicima Bolonjskoga processa, na tom fakultetu pokazalo je da su, bez obzira na postojeće probleme, studenti prepoznali kvalitete novoga sustava visokoškolskog obrazovanja.

Previše domaćih zadaća

– Tim smo istraživanjem dobili tri kategorije podataka – prednosti, nedostatke i što učiniti kako bi se situacija poboljšala. Kao jednu od prednosti studenti su prepoznali kontinuirano učenje koje podrazumijeva redovito dolaženje na nastavu te pisanje domaćih zadaća, eseja i seminarskih radova. Sve bi to studentima trebalo trebati olakšati učenje, odnosno smanjiti obilnost ispita, no i tu nailazimo na problem. Naime, studenti ponekad rade tijekom čitavog semestra, a ispit je opet onakav kakav bi bio da i nisu kontinuirano radili. To je nešto na čemu trebamo još poraditi i to, vjerojatno, kroz rad s nastavnicima jer i oni trebaju biti dobro informirani i imati potporu u promijeni svog načina rada, ističe prof. dr. Tkalčić napominjući da već sam naziv novog sustava – Bolonjski proces – upućuje na to da je nerealno očekivati da će promjene biti odmah u potpunosti prihvaćene.

Na stranu prednosti studenti riječkoga Filozofskoga fakulteta izdvojili su i veći broj izbornih predmeta kojih je na njihovom fakultetu ponuđeno gotovo 25 i to uz mogućnost odabira predmeta iz drugih studijskih grupa, dok se kontinuiranom učenju pronašla i poneka zamjerka. Naime, analizirajući rezultate istraživanja, nastavnica Tkalčić, stječe se dojam da studenti na nekim kolegijima imaju previše domaćih zadaća i da se cijeli rad svodi na količinu pri čemu se gubi prava svrha – olakšavanje učenja.

– Ključna je i povratna informacija o ispunjenim studentskim obvezama, a ako se ta informacija ne dobije na vrijeme, onda pisanje seminarskog rada i eseja gubi svoj smisao. Naime, rad tijekom semestra važan je jer studentima omogućava praćenje svoga napredovanja, no i tu nailazimo na problem. Riječ je o preopterećenosti nastavnika koji su od starog sustava zadržali određeni broj sati nastave (predavanja, seminari, vježbe), čemu je, primjenom novog sustava, dodano ispravljavanje zadaća te čitanje eseja i seminarskih radova. Naravno, uz sve to, od nastavnika se očekuje i znanstveni rad, navela je Tkalčić napominjući da preopterećenost nastavnika nije opravdanje za neispunjavanje novih zadaća te da je na rješavanju tog problema potrebno još puno raditi.

Komentiranje rada nastavnika

Na taj se problem osvrnula i prodekanica za nastavu Filozofskoga fakulteta u Rijeci doc. dr. Rajka Jurdana Šepić spomenuvši da je novi sustav visokoškolskog obrazovanja podjednako nov i studentima i nastavnicima.

– Mi

slim da su neki nastavnici možda suviše revno shvatili svoje zadatke. Naime, trebamo imati na umu da su nastavnici, posebno sveučilišni profesori, u principu – štreberi. Svi smo mi regrutirani od deset posto najboljih studenata i naučili smo raditi u skladu s određenim sustavom koji se sada drastično promijenio. Rekla bih da je ovom akademskom godinom koja se sada primiče kraju zapravo tek započelo prilagođavanje na jedan novi sustav u kojem će svatko naći svoju vlastitu mjeru – i studenti i nastavnici, istaknula je doc. dr. Jurdana Šepić.

Bolonjski proces potaknuo je i uvođenje sustava osiguranja kvalitete na visokoškolskim institucijama što je bila tema tribine na kojoj su gostovali prof. dr. Sanja Smojver Ažić, voditeljica Odbora za kvalitetu pri Filozofskom fakultetu u Rijeci, doc. dr. Vesna Kovač s Odsjeka za pedagogiju te studenti Sandra Antolić i Marko Turk.

Odbor za kvalitetu

Na tribini je istaknuto da studenti sami mogu zatražiti evaluacijske upitnike za pojedine kolegije te objašnjeno da se rezultati evaluacije dostavljaju samom nastavniku, pročelniku odsjeka na kojemu nastavnik djeluje te prodekanu za nastavu. Sve detaljnije informacije o radu Odbora za kvalitetu Filozofskog fakulteta u Rijeci studenti mogu pronaći na web adresi <http://www.kvaliteta-ffri.hr>, dok svoja pitanja mogu poslati na e-mail adresu studentipitaju@ffri.hr.

Predstavljajući projekt »Razvoj sustava za unaprjeđenje kvalitete studija na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci«, koji financijski podupire Nacionalna zaklada za znanost, visoko školstvo i tehnološki razvoj Republike Hrvatske, prof. dr. Smojver Ažić istaknula osnovne ciljeve Odbora za kvalitetu među kojima su i ustroj institucijskog sustava za kvalitetu, donošenje internog pravilnika o unaprjeđenju kvalitete kroz definiranje standarda i kriterija kvalitete, primjena evaluacijskih i samoevaluacijskih postupaka za studente, nastavnike, administrativno osoblje i rukovodioce, zatim poticanje razvoja kadrova kroz dodatne edukacije za nastavnike, razvoj institucijskih mehanizama potpore studentima te širenje ideje o kulturi kvalitete kroz razvoj osobne odgovornosti svakog djelatnika.

– Studenti imaju mogućnost otvorenog komentiranja rada nastavnika, a prva i osnovna funkcija tog evaluacijskog postupka jest da svaki profesor dobije povratnu informaciju o kvaliteti svoga rada od svojih studenata, objasnila je voditeljica Odbora za kvalitetu napominjući da će rezultati takvih anketa profesorima biti dostavljeni u koncem rujna kako bi se izbjegle eventualne »osvete« profesora pojedinim naraštajima.

Datum objave: 19.4.2006 Rubrika: Rijeka

INFO-STAND FESTIVALA ZNANOSTI

Svakodnevno promo materijali

RIJEKA – U organizaciji Udruge za razvoj visokog školstva »Universitas« jučer je na Korzu postavljen info-štab Festivala znanosti, čiji je cilj informirati građane o manifestaciji koja će se od 24. do 28. travnja održati četvrtu godinu za redom. U prezentaciju Festivala znanosti prvog dana rada info-štanda uključio se i primorsko-goranski župan, Zlatko Komadina, koji je zajedno sa studentima Riječanima dijelio promotivne materijale, a prema riječima članice organizacijskog odbora Festivala, prof. dr. Rajke Jurdane Šepić, info-štab će građanima biti dostupan svakodnevno, od 10 do 18 sati.

– Štab će raditi tijekom naredna dva tjedna, odnosno do kraja Festivala znanosti, a narednog tjedna, kada počne Festival, sličan će štab biti postavljen i u HKD-u na Sušaku, gdje će se održavati dio te manifestacije. Ono što građanima putem štanda nudimo uz letke i programe samog Festivala su i razni praktični predmeti s logom Festivala, poput mapa, majica, kapa, ruksaka i kapa. Sve se to može nabaviti po promotivnim cijenama, a na prodaju predmeta s logom Festivala odlučili smo se jer je prijašnjih godina vladao veliki interes posjetitelja za takvim materijalima, pojašnjava prof. dr. Jurdana Šepić.

I. Š.

Datum objave: 12.4.2006 Rubrika: Rijeka

POGLAVARSTVO ODLUČILO POTPOMOĆI FESTIVAL ZNANOSTI

Za popularizaciju znanosti 15 tisuća kuna

RIJEKA – Odlukom Poglavarstva, Grad Rijeka će ovogodišnji Festival znanosti, koji će se održavati od 24. do 28. travnja, financijski podržati s 15.500 kuna. Predstojeći Festival znanosti četvrti je po redu, a realizirat će se kroz radionice u osnovnim i srednjim školama, popularna predavanja za osnovnoškolce i srednjoškolce, izložbe, javna popularna predavanja, te science cafee i predstave o znanosti. Uz organizatore Udruge Zlatni rez, Filozofskoga fakulteta i Sveučilišta u Rijeci, svoj doprinos provedbi Festivala dat će i Društvo matematičara i fizičara Rijeka, Prirodoslovni muzej Rijeka, Akademsko astronomsko društvo Rijeka te Udruga Universitas. Održavanjem niza manifestacija Festivalom se nastoji popularizirati znanost i senzibilizirati društvo za njezino značenje i dostignuća.

I. Š.

Datum objave: 2.11.2004 Rubrika: Znanost

»Universitas« - ovogodišnji domaćin ICED-u

Piše dr. Vesna Kovač

Udruga za razvoj visokoga školstva »Universitas« svojim je aktivnostima već nekoliko godina prisutna i prepoznata na hrvatskoj, osobito riječkoj sveučilišnoj sceni. Provođenjem radionica za osposobljavanje i usavršavanje sveučilišnih nastavnika za rad u nastavi, informiranjem i uključivanjem sveučilišnih nastavnika i studenata u javne rasprave o aktualnim pitanjima akademske politike te brojnim drugim inicijativama »Universitas« proaktivno podupire sveučilišta u procesima prilagođavanja suvremenim trendovima i promjenama te ostvaruje s njima uspješnu suradnju.

»Universitas« je zauzeo svoje mjesto i na međunarodnoj akademskoj sceni, kao aktivna članica međunarodne organizacije International Consortium for Educational Development in Higher Education (ICED). ICED okuplja nacionalne mreže koje se bave aktivnostima usavršavanja kvalitete visokoga školstva iz dvadesetak zemalja širom svijeta. Osnovana je 1993. godine u

Oxfordu s ciljem pružanja stručne i ostale podrške svojim članicama u provođenju zacrtanih aktivnosti.

Gotovo da nema sveučilišta - osobito u zemljama s kojima se volimo uspoređivati i koje nam predstavljaju uzore na putu prema međunarodnim (akademskim) integracijama - koje ne prepoznaju potrebu za djelovanjem, pa i osnivanjem institucija srodnih »Universitasu«. Koliko takve institucije doprinose poboljšanju kvalitete pojedinih inozemnih sveučilišta, koje sve djelatnosti provode na sveučilištima i što hrvatska sveučilišta u tom kontekstu mogu naučiti iz inozemnih iskustava doznat ćemo uskoro:

»Universitas« će ugostiti i organizirati godišnju skupštinu ICED-a u Rijeci od 9. do 12. travnja 2005. godine. Osim redovite sjednice predstavnika pojedinih nacionalnih mreža, na godišnjim skupštinama ICED-a organiziraju se različiti programi na kojima se predstavljaju recentna postignuća i iskustva iz područja usavršavanja kvalitete visokog obrazovanja (tematski seminari/radionice, okrugli stolovi, tribine i sl.). Također se raspravlja o mogućnostima i oblicima podrške nacionalnim mrežama unutar ICED-a kod kojih se uočavaju teškoće u provođenju svoje misije. Uz goste iz inozemstva, u radu skupa mogu sudjelovati zainteresirani sveučilišni nastavnici, uprava i studenti sa svih hrvatskih sveučilišta.

Svake godine se fokus stavlja na određenu aktualnu temu: primjerice, prošle godine je stavljen naglasak na ulogu ICED-a u podupiranju Bolonjskih procesa na sveučilištima. Na skupštini koju će 2005. godine ugostiti »Universitas«, osobita pozornost će se obratiti na raspravu o važnosti i mogućnostima usavršavanja kvalitete sveučilišne nastave. Primjerice, raspravljat će se o mogućnostima jačanja brige o kvaliteti nastave putem redefiniranja uvjeta za izbor visokoškolskih nastavnika u viša zvanja; mogućnostima stvaranja organizacijske kulture sveučilišta koja potiče jačanje brige o kvaliteti nastave; korištenju procesa upravljanja kvalitetom kao mogućnostima rješavanja problema studenata u nastavi; određivanju i razvijanju kompetencija sveučilišnih nastavnika u različitim znanstvenim disciplinama i dr.

Iznimno je važno da se pozitivna iskustva etabliranih inozemnih mreža u što većoj mjeri prikažu domaćoj akademskoj javnosti i da se na taj način prenese poruka o važnosti širenja takvih inicijativa na našim sveučilištima. Ne treba zaboraviti mogućnost da od stranih stručnjaka prikupimo korisne sugestije za poboljšanje kvalitete nastave u našim okvirima. Zbog toga, ne i najmanje važno jest da ugošćavanjem ovog značajnog skupa »Universitas« i hrvatska sveučilišta dobivaju priliku prezentirati svoja postignuća i iskustva uspješne prakse i na taj način afirmirati svoj ugled na međunarodnoj akademskoj sceni.

Datum objave: 23.3.2004 Rubrika: Znanost

PROF. DR. PETAR PERVAN NA TRIBINI UNIVERSITASA O ULOZI RAČUNALA U OBRAZOVNOM SUSTAVU

E-učenje mijenja položaj sveučilišnih nastavnika

Autoritet nastavnika ne proizlazi samo iz toga da generira multimedijalnu informaciju, već da kroz komunikaciju studente usmjeri prema pravim informacijama. Moderne tehnologije ne urušavaju autoritet nastavnika, već ga mogu povećati jer nastavnik više ne mora trošiti vrijeme za rutinsko prenošenje informacija, nego se može koncentrirati na kvalitativan odnos sa studentima

»E-učenje: tiha revolucija obrazovnog sustava« naziv je tribine koju je jučer, u organizaciji Udruge za razvoj visokog školstva »Universitas«, na Rektoratu Sveučilišta u Rijeci održao prof. dr. Petar Pervan sa zagrebačkog Instituta za fiziku. Naglašavajući kako učenje potpomognuto računalom mijenja obrazovni krajolik do neslučenih razmjera jer nove tehnologije omogućavaju učenje na proizvoljnom mjestu, u proizvoljno vrijeme i proizvoljnom brzinom, prof. dr. Pervan je istaknuo kako je e-učenje popularna tema ne samo u visokom školstvu, nego i u obrazovanju općenito jer računalo omogućava da se konzistentno cjelokupan obrazovni proces uklopi na način da upravo ono pruža novu kvalitetu.

– E -učenje mijenja poziciju studenta u odnosu na sveučilište, ali i položaj nastavnika, jer sada su obrazovni sistemi organizirani na taj način da je sve organizirano oko institucije koja je centralno mjesto kojem se onaj tko uči prilagođava. Zahvaljujući e-učenju sveučilište se prilagođava studentu. Riječ je o određenim transformacijama koje obrazovni proces stavljaju u jedan sasvim drugačiji kontekst. No, računalo unosi i jednu novu kvalitetu, a to je multimedija. Naime, kroz jedan se medij mogu dobiti zvuk, slika i video, a to su sve elementi obrazovnog sustava koji su jednostavno dostupni, naglasio je prof.dr. Pervan.

Opterećenost tradicijom

No, uvođenje e-učenja u obrazovni proces sa sobom donosi i suočavanje s nizom problema, a jedan od njih je potreba za kreiranjem novih obrazovnih sadržaja koji mogu podržati taj novi oblik učenja. U tom kontekstu nameće se i pitanje spremnosti prihvaćanja takvog obilika učenja, a kako ističe prof. dr. Pervan, riječ je o problemu koji nije karakterističan samo za Hrvatsku, već i za cijeli svijet.

– Postoji mala razlika između anglosaksonskih zemalja, poput Amerike, Australije, Kanade, Velike

Što god radili, nakon nekog vremena postajemo nekvalificirani

U kontekstu e-učenja ključnu ulogu ima cjeloživotno učenje. Razvijati svijest o potrebi cjeloživotnog učenja, prema mišljenju prof.dr. Pervana, nepotrebno je, jer za to postoji životna prisila.

– Potrebno se znanje toliko brzo mijenja da bez obzira na to što radili nakon nekog vremena postajemo nekvalificirani. Nemamo više kompetencije. Jedini način da ostanemo kompetentni je da učimo, a učenje preko računala omogućava onome tko želi nova znanja da to može raditi od kuće i u vremenu kada hoće, te onoliko brzo koliko želi, objašnjava prof.dr. Pervan.

Kada se govori o cjeloživotnom učenju, dodaje, potrebno je naglasiti kako će i potrebe za obrazovanjem stalno rasti. No, u mnogim segmentima osjeća se kronični nedostatak nastavnika, koje zahvaljujući e-učenju vrlo uspješno može zamijeniti računalo.

Hrvatska zaostaje u znanosti

Prema mišljenju prof.dr. Pervana znanost u Hrvatskoj zadnjih nekoliko godina kontinuirano bilježi blagi napredak, ali on je još uvijek preblag.

– Kada napredujete, a drugi napreduju puno brže, zaostajete, a nama se upravo to događa. Razlog je u tome što

investiranje u znanost još uvijek nije takvo da bi u mnogim segmentima mogli biti kompetitivni, što rezultira odlaskom studenata, koji je možda veći nego ikada prije. S druge strane ono što je bitno popularizacija je znanosti, jer znanost je se sastavni dio svih ljudskih aktivnosti. Teško je zamisliti aktivnost u kojoj nije važna, zaključuje prof.dr. Pervan.

Britanije i Novog Zelanda, koje su iz raznih razloga brže uklopile tu tehnologiju u obrazovni sustav. Tako da Hrvatska nije u golemom zaostatku u odnosu na ostatak Europe. Što se tiče prihvaćanja takvog oblika učenja, smatram da ponajprije sveučilišta moraju pružiti solidnu, efikasnu i kontinuiranu tehničku podršku. Ako nema tehničke podrške, to izaziva frustraciju i kod nastavnika i kod studenta. Druga stvar je što je nastavnik tradicionalno naučio uvijek imati sve pod kontrolom. Na ovaj način ta kontrola malo bježi, međutim, konačni rezultat svega je nemjerljiv jer donosi novu kvalitetu za studente. No,

autoritet nastavnika ne proizlazi samo iz toga da generira multimedijalnu informaciju, već da kroz komunikaciju studente usmjeri prema pravim informacijama. Moderne tehnologije ne urušavaju autoritet nastavnika, već dapače, mogu ga povećati ako se to radi kako treba, što zapravo znači da nastavnik više ne mora trošiti vrijeme za rutinsko prenošenje informacija, nego se može koncentrirati na kvalitativan odnos sa studentima. Dakle, ne samo da računala neće zamijeniti nastavnike, nego ga stavljaju u kvalitetniju poziciju. Govorim iz vlastitog iskustva, jer umjesto da potrošim sat vremena na prenošenje informacija studentima, to vrijeme koristim za diskusiju, a informacije su im dostupne preko računala, objašnjava prof. dr. Pervan.

Rušenje barijera

Dodajući kako je jedan od problema i nedovoljna pripremljenost završenih studenata, prof. dr. Pervan ističe kako danas studenti – budući profesori odlaze sa sveučilišta, a da nisu upoznati s novom tehnologijom. Glavnu ulogu, prema njegovom mišljenju, u tom pogledu moraju odigrati sama sveučilišta koja se moraju modernizirati. Naime, koristeći moderne tehnologije sveučilišta bolje pripremaju studente za život, jer upravo ih te tehnologije čekaju na radnom mjestu. Procjenjujući kako je e-učenje za sada zaživjelo zahvaljujući entuzijazmu profesora, te kroz informatičke projekte Ministarstva znanosti, prosvjete i sporta, prof. dr. Pervan ističe kako to kao sistemsko rješenje nije dovoljno. Naime, za sistemsko uvođenje e-učenja u obrazovni proces mora se prvenstveno odlučiti sveučilište, a prema njegovom mišljenju u tom pogledu u Hrvatskoj prednjači Sveučilište u Rijeci. Objašnjavajući kako su kroz projekt »e-sveučilišta«, upravne strukture Sveučilišta u Rijeci pokazale odlučnost u potpomaganju i ohrabivanju nastavnika u korištenju novih tehnologija, prof. dr. Pervan zaključuje kako upravo te upravne strukture svojom političkom voljom mogu rušiti barijere koje inače stoje u realizaciji takvih projekata.

Ingrid ŠESTAN

Datum objave: 24.2.2004 Rubrika: Rijeka

REKTORAT SVEUČILIŠTA U RIJECI

Poboljšanje kvalitete nastave

RIJEKA – U organizaciji Udruge za razvoj visokog školstva »Universitas« u Rektoratu Sveučilišta u Rijeci jučer je započeo Program inicijalnog osposobljavanja visokoškolskih nastavnika za rad u nastavi (INIOS). Program je namijenjen sveučilišnim nastavnicima sa svih hrvatskih sveučilišta u cilju poticanja brige za usavršavanje kvalitete visokoškolske nastave. INIOS je program razvijen uz potporu Instituta Otvoreno društvo Hrvatska, a tijekom trodnevnog trajanja programa prof. dr. Jasminka Ledić, prof. dr. Nataša Hoić

Božić i mr. Vesna Kovač, polaznike programa uvest će u niz tema čija je svrha poboljšanje kvalitete nastave.

I. Š.

Datum objave: 19.2.2004 Rubrika: Rijeka

TRIBINA UDRUGE ZA RAZVOJ VISOKOG ŠKOLSTVA »UNIVERSITAS«

Uspješna komunikacija između studenata i nastavnika

RIJEKA – »Komunikacijski perpetuum mobile – naš slučaj« naziv je tribine koja je jučer, u organizaciji Udruge za razvoj visokog školstva »Universitas«, održana na Rektoratu Sveučilišta u Rijeci. Ističući kako je cilj tribine prikazati pozitivne primjere uspješne komunikacije koji će biti poticaj i drugim visokoškolskim ustanovama, docentica Odsjeka za fiziku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, dr. Rajka Jurdana Šepić, naglasila je kako je uspješna komunikacija iznimno važna upravo za taj fakultet, jer njegov krajnji proizvod su nastavnici.

– Ukoliko stvorimo nastavnika koji je nekomunikativan nismo ništa napravili, a u praksi postoje takvi primjeri. Stoga smo u okviru metodičkih kolegija iz fizike primijenili metode rada koje su oslobodile komunikaciju na više razina unutar i izvan sveučilišne nastave. Aktiviranjem studenata i poticanjem njihove kreativnosti stvoren je domino efekt različitih aktivnosti koje su povezale nastavnike i studente s nekoliko fakulteta riječkog Sveučilišta, nastavnike i učenike osnovnih i srednjih škola, te stručne udruge i institute, naglasila je dr. Jurdana Šepić.

I. Š.

Datum objave: 17.10.2003 Rubrika: Rijeka

TRIBINA UDRUGE »UNIVERSITAS«

Kako upravljati sveučilišnim kulturama

RIJEKA – »Akademska plemena i teritoriji: kako upravljati sveučilišnim kulturama« naziv je tribine koju je jučer na Rektoratu Sveučilišta u Rijeci organizirala Udruga za razvoj visokog školstva »Universitas«. Cilj tribine, čiji je gost bila znanstvena novakinja Filozofskog fakulteta, mr. Vesna Kovač, a moderator redovita profesorica Filozofskog fakulteta i predsjednica »Universitasa«, prof. dr. Jasminka Ledić, bila je rasprava o fenomenu organizacijske kulture sveučilišta koji je prepoznat kao značajan faktor prilagodbe sveučilišta promjenjivim zahtjevima vanjskog okruženja.

Uz raspravu o organizacijskoj kulturi sveučilišta sudionici tribine analizirali su gdje se i kako stvaraju različite subkulture unutar sveučilišta, te kako pojedini tipovi kulture utječu kao podrška ili otpor procesima prilagođavanja sveučilišta aktualnim trendovima akademske politike, kao što je uvođenje procesa osiguranja kvalitete, te reforma kurikuluma prema načelima europskog sustava bodovanja, ECTS-a.

I. Š.

Datum objave: 30.9.2003 Rubrika: Rijeka

RAZGOVOR: PROF. DR. JASMINA LEDIĆ, REDOVITA PROFESORIČA FILOZOFSKOG FAKULTETA O PROMJENAMA KOJE OČEKUJU SVEUČILIŠTA

Sveučilišni nastavnici su izolirani

Top management hrvatskih sveučilišta trebao bi biti svjestan da se sveučilišni nastavnici osjećaju izolirani od odluka koje donose na višim razinama, te da smatraju da uprave sveučilišta ne poštuju njihove stavove niti ih oni osobito zanimaju

Razgovarala Ingrid ŠESTAN

Novim Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju hrvatska se sveučilišta nalaze pred velikim promjenama i izazovima, a prema mišljenju redovite profesorice Filozofskog fakulteta u Rijeci i predsjednice Udruga za razvoj visokog školstva, »Universitas«, prof. dr. Jasminke Ledić, osnovna je intencija Zakona bila dati pravni okvir za promjene koje je potrebno učiniti kako bi se približili europskom prostoru visokog obrazovanja.

– Mnogi građani, ali na žalost i studenti zapravo ne znaju o čemu se radi. Pojednostavljeno, europski se prostor visokog obrazovanja stvara radi osnaživanja mogućnosti zapošljavanja, mobilnosti građana i povećanja međunarodne kompetitivnosti europskog visokog obrazovanja. Dakle, kao što eurom možete kupovati, tako svojom diplomom možete dobiti posao u različitim zemljama. Radi se o načelnim ciljevima koje treba ostvariti do 2010. godine, a oni se konkretiziraju na više načina, kao što je poticanje zemalja na prihvaćanje sustava lako prepoznatljivih i usporedivih akademskih stupnjeva, uvođenje Europskog sustava prijenosa bodova (ECTS), te osiguranje kvalitete visokog obrazovanja u skladu s međusobno usporedivim kriterijima i metodama. Novi Zakon predviđa upravo mehanizme koji bi trebali poticati ove procese. Stvaranje tog europskog prostora visokog obrazovanja ili Bolonjski proces nedavno je, na ministarskoj konferenciji u Berlinu, prešao u novu etapu. Tijek Bolonjskog procesa budno se prati pa se već uočava gdje stvari idu glatko, a gdje se mogu očekivati poteškoće.

Šire uključivanje sudionika

O kojim je poteškoćama riječ?

– Mnogo je toga što se može spomenuti, no povezujući Bolonjski proces s promjenama koje inaugurira naš novi Zakon, posebno želim istaknuti konstataciju proizašlu iz analize tijela Bolonjskog procesa posljednje dvije godine prema kojoj akademsko i administrativno osoblje u zemljama uključenim u ove inicijative nije dovoljno informirano ni svjesno procesa. To se, naravno, odnosi i na studente. Dakle, »top-down« kvaliteta Bolonjskog procesa relativno je uspješna, ali se zaključuje da u većini institucija ciljevi zadani od sveučilišne administracije nisu ostvareni u planiranoj mjeri. Dogodilo se da duh reformi još uvijek nije »Masništvo« većine sudionika u visokom obrazovanju od kojih se očekuje da ih primjene i pretvore u stvarnost. Može se reći da u Europi, ali i kod nas, ima ljudi koji još uvijek misle da je srce Bologne u prihvaćanju kompatibilne legislative, no oni koji poznaju visoko obrazovanje slažu se da je legislativa prijeko potreban, ali nedovoljan uvjet za uspješnu realizaciju europskog prostora visokog obrazovanja. Drugim riječima, koliko god bile snažne centralne inicijative, one neće voditi do željenih rezultata bez uključivanja akademskih djelatnika u širokoj osnovi. Razlog je tome taj što su »srce i duša« Bolonjskog procesa u podupiranju kvalitete i reformi kurikulumu, što je srž kompetencije sveučilišnih nastavnika, a ne samo ministara i rektora.

U kontekstu takvih iskustava Bolonjskog procesa kakvu bi strategiju trebalo primijeniti u planiranju realizacije promjena u Hrvatskoj?

– Držim da rektori i sveučilišni senati u Hrvatskoj spomenuti problem Bolonjskog procesa trebaju analizirati s krajnjom ozbiljnošću i prilagoditi svoje strategije prijetnji da se ovakav slučaja, odnosno nedovoljno involviranje široke akademske javnosti, ne dogodi pri usklađivanju statuta sveučilišta s novim Zakonom i njegove primjene u praksi. Glavni akteri visokog obrazovanja primjenom novog Zakona postat će sveučilišta, a ne više fakulteti. Rektori i senati odgovorni su pred svojom akademskom zajednicom, ali i pred javnošću, da vode promjene tako da omoguće stvarnu, a ne samo formalnu integraciju sveučilišta.

Mijenjanje uhodane prakse

Način donošenja novih statuta sveučilišta bit će, vjerujem, prvi test sviju nas, a uključivanje akademske javnosti u ove procese najbolji je način početka operacionalnog integriranja sveučilišta. Napominjem da će statut sveučilišta biti dokument koji će u znatnoj mjeri promijeniti većinu do sada uhodane prakse.

O kakvim se promjenama radi?

– Krajnje je vrijeme da odgovorno promislamo o tome što zapravo očekujemo

Nedostatak podrške

U uvođenju promjena određenu ulogu imaju i sami nastavnici. Što ih očekuje?

– Veliki izazovi i još veći posao.
Rasprava o ECTS-u i reviziji kurikulumu

od sveučilišta u budućnosti. Primjerice, čini mi se ključnim pri raspravi o statutu sveučilišta temeljitije razmisliti o misiji našeg sveučilišta. Naime, u skladu s misijom valjat će provoditi i vrednovanje kvalitete sveučilišta o kojoj se mnogo govori, a zapravo malo kaže. Želim reći kako se nadam da će mjerila za vrednovanje sveučilišta u Hrvatskoj biti usklađena s njihovim misijama, te da će se profilirati sveučilišta čije će misije biti različite. Novi Zakon unosi niz novosti, ali kao Zakon čija je intencija podupiranje autonomije sveučilišta, postavlja okvir i ostavlja formulaciju rješenja na slobodi sveučilišta. Primjerice, u jednom se članku kaže da u znanstveno-nastavno zvanje može biti izabrana osoba koja ispunjava propisane uvjete, ako ima potrebne psihofizičke osobine i druge uvjete propisane statutom sveučilišta, a način provjere ispunjavanja tih uvjeta propisuje se statutom ili drugim općim aktom sveučilišta. Dakle, posjedovanje psihofizičkih osobina novost je koju određuje novi Zakon. Čini se da prevođenje samo ove odredbe članka Zakona u statut sveučilišta zahtijeva kvalitetan i stručan rad interdisciplinarnog tima stručnjaka. Stoga me, moram priznati, pomalo zabrinjava najavljeni ritam izrade statuta na Sveučilištu u Rijeci.

Promjene neće ići lako

Što bi prema Vašem mišljenju trebalo učiniti?

– Organizacijska kultura na našim sveučilištima nije na takvoj razini da se može očekivati da će promjene ići glatko. Top management hrvatskih sveučilišta trebao bi biti svjestan da se sveučilišni nastavnici osjećaju izolirani od odluka koje donose na višim razinama, te da smatraju da uprave sveučilišta ne poštuju njihove stavove niti ih oni osobito zanimaju. Dakle, odluke koje dolaze »odozgora« od onih u dnu hijerarhije promatraju se s podozriivošću. To su rezultati znanstvenog istraživanja o organizacijskoj kulturi na sveučilištu na kojem je radio tim istraživača s Filozofskog fakulteta u Rijeci. Naša se sveučilišta ne ponašaju prema poželjnom modelu organizacije koja uči. Naime, sveučilišni nastavnici i akademsko osoblje nisu aktivno uključeni u rješavanje problema, ne postoji kvalitetna suradnja s okolinom, posebno s poslodavcima, a mišljenja studenata ne ispituju se i ne vrednuju u dovoljnoj mjeri. Postoji snažna potreba za boljim odnosom između »vrha« i »dna«, a o poboljšanju komunikacije sa studentima da se i ne govori. Tu je ključan pojam integracija, ali prvenstveno ona unutarnja, što je, barem prema rezultatima našeg istraživanja, najvažniji zadatak i ključan izazov na hrvatskim sveučilištima.

može se smatrati dijelom opsežnije rasprave koja polazi od potrebe za promjenom paradigme u obrazovanju, a nije ograničena samo na visoko obrazovanje. Radi se o cjeloživotnom učenju. U tom će se kontekstu mijenjati i studentska populacija, koja će biti raznorodnija, različitiye dobi motivacije i predznanja, a tome ćemo se morati prilagoditi. Studijski će se programi morati izvoditi na nove načine, odnosno fleksibilnije, a naglasak će promijeniti od inputa prema outputu. Od pristupa usmjerenog nastavniku prema pristupu usmjerenom studentu, od formalnih definicija programa studiranja do definicija kompetencija, odnosno trebat će precizno reći što će znati, koje će sposobnosti razviti i što će moći raditi student koji završi određeni program. Trebat će precizno izbrojati ne sate nastave, već obveze studenata, njihovu razinu, kvalitetu i opseg, vrijeme koje treba utrošiti i rezultate koje treba ostvariti za uspješno savladavanje programa. Važno je znati da temeljita revizija kurikulumu mora uključivati povezivanje ciljeva, očekivanih rezultata nastave, metoda nastave i metoda vrednovanja rada studenata u koherentnu cjelinu.

Mislite li da će to nastavnici uspjeti realizirati?

– Bojim se da u ovom trenutku naši sveučilišni nastavnici nemaju dovoljno podrške da bi taj opsežan posao mogli kvalitetno obaviti. Treba se prestati zavaravati pretpostavkom da će se bez ulaganja novca u edukaciju sveučilišnih nastavnika, organizaciju podrške, precizno određivanje rokova i njihovo kontroliranje ovaj posao moći na vrijeme i uspješno napraviti. ECTS koje će se sastojati u prevođenju sati u bodove neće proći, jer već se od ove jeseni u Europi uvodi »ECTS label« koji će dobiti sveučilišta koja posao obave korektno, a ne samo formalno.

Datum objave: 21.2.2003 Rubrika: Rijeka

PROF. DR. ERICH LEITNER SA SVEUČILIŠTA U KLAGENFURTU ODRŽAO PREDAVANJE

Visoke škole privlače mlade Austrijance

RIJEKA – »Quality Management in Austrian Higher Education«, naziv je izlaganja koje je jučer, u organizaciji Udruge za razvoj visokoga školstva »Universitas«, u Rektoratu Sveučilišta u Rijeci održao prof. dr. Erich Leitner sa Sveučilišta u Klagenfurtu. Prof. dr. Leitner govorio je o naporima austrijskog sustava visokog obrazovanja koji je među prvima u Europi utemeljio sustav upravljanja kvalitetom i uspješno funkcionira preko 10 godina. Prof. dr. Leitner je funkcioniranje visokog školstva u Austriji predstavio na primjeru austrijskih »Fachhochschule«, što odgovara našim Visokim školama jer su one, kako je rekao, otišle najdalje u razvoju upravljanja kvalitetom i kao takve postale konkurencija

»klasičnim« Sveučilištima. Sveučilišta su time počela gubiti monopol, posebice u izučavanju kadrova orijentiranih prema industriji i privredi jer su Visoke škole strogo orijentirane i specijalizirane prema potrebama privrednika koji i izravno sudjeluju u kreiranju programa. Prof. dr. Leitner kazao je da je među mladim Austrijancima puno veći interes za visoke škole, nego za sveučilišne studije, pa tako, ako se ne uspiju upisati na željenu visoku školu, tek tada apliciraju na srodni fakultet. Razlog je u tome što visoka škola traje puno kraće pa se primjerice diploma inženjera na fakultetu stječe nakon 10 do 18 semestara, a u visokoj školi nakon 8 semestara, s tim da se radi vrlo intenzivno što uključuje predavanja, seminare, te rad u praksi. Osim toga, visoke škole izrazito su tržišno orijentirane, financirane dijelom iz privatnih izvora i kao takve stvaraju kadrove za potrebe lokalne ili regionalne privrede. To s druge strane može biti i loše, napomenuo je Leitner, jer kad je utjecaj neke lokalne kompanije izuzetno velik, promjena tržišnih okolnosti, ukida i potrebu za programom. Na pitanje iz publike kako sveučilišni profesori gledaju na one iz visokih škola i obrnuto, Leitner je odgovorio da su dijelom to iste osobe ali da se, zapravo, većinom – ne vole.

A. DRAGOJEVIĆ

Datum objave: 13.12.2002 Rubrika: Rijeka

U REKTORATU SVEUČILIŠTA PREDSTAVLJENA PUBLIKACIJA UDRUGE »UNIVERSITAS«

Kako unaprijediti visokoškolsku nastavu

Publikacija prikazuje rezultate rada na programu što ga je izvodila Udruga uz potporu Otvorenog društva

RIJEKA – »Kako unaprijediti visokoškolsku nastavu: iskustva, problemi i perspektive« naziv je publikacije Udruge za razvoj visokoga školstva »Universitas«, koja je jučer predstavljena u Rektoratu Sveučilišta u Rijeci. Publikacija prikazuje rezultate rada na programu što ga je u protekloj godini izvodila Udruga »Universitas«, uz potporu Instituta »Otvoreno društvo« Hrvatska, čiji je cilj bio unaprijediti kvalitetu nastave na visokim učilištima. U tu je svrhu, kako je objasnila predsjednica Udruge, prof. dr. Jasmina Ledić, realizirano više komplementarnih aktivnosti poput održavanja radionica, individualnih konzultacija s nastavnicima, te osnivanja dokumentacijskog centra.

Potreba za provođenjem projekta, kako je naglasila dr. Ledić, proizišla je iz činjenice što kvaliteta nastave na visokim učilištima nije faktor kojem se u sustavu naobrazbe pridaje adekvatno značenje, a sveučilišta, kao i pojedinačni fakulteti u Hrvatskoj, za sada nisu razvili sustavni mehanizam praćenja, evaluiranja i unapređivanja nastave. Aktivnosti u tom području ima, ali kako je dodala, one su sporadične i nesustavne.

– Situacija u kojoj se o nastavi na Sveučilištu ne vodi adekvatna briga nestimulativno djeluje na mlađe sveučilišne nastavnike, koji već od početka dobivaju jasnu poruku da je znanstveni rad daleko važniji od nastave, u čiji se razvoj i kvalitetu ne isplati ulagati. Činjenica je da se u Hrvatskoj sveučilišnim nastavnikom može postati, a da se prethodno ne usvoje niti minimalna znanja za rad u nastavi. Teško je povjerovati da je cjeloživotno obrazovanje i usavršavanje sveučilišnih nastavnika za rad u nastavi u nas, skoro, pa potpuno nepoznata praksa, ističe dr. Ledić.

Uvid u praksu visokih učilišta daje naslutiti da je nastava na sveučilištu tradicionalno koncipirana i ne udovoljava suvremenim svjetskim kriterijima. No, kako je dodala, potrebno je istaći kako na Sveučilištu u Rijeci postoje inicijative koje nastoje unaprijediti ovu djelatnost.

I. ŠESTAN

Datum objave: 29.4.2002 Rubrika: Reagiranj

PROF. DR. SC. JASMINKA LEDIĆ, UNIVERSITAS: »BEZ POSTUPKA IZBORA 209 NASTAVNIKA« (2)

Stvari trebamo nazvati pravim imenom

Upravo se i zbog toga teško može prihvatiti stav da je otkaz ugovora o radu onome tko nije zadovoljio uvjete politička »čistka«

U Novom listu od 23. travnja 2002. godine objavljen je tekst pod naslovom »Bez postupka izbora 209 nastavnika«, u kojemu se ističe da na hrvatskim sveučilištima radi 583 nastavnika kod kojih nije na vrijeme proveden postupak izbora ili reizbora. Budući da se ova činjenica reflektira ne samo na sadržajne, nego prvenstveno na formalne uvjete »kvalitete« rada na sveučilištu, osjećam se u ime ciljeva koje zastupa Udruga za razvoj visokoga školstva »Universitas« dužnom reagirati na taj tekst.

Istina je, na žalost, kako se kaže u tekstu, da se rasprava o tom problemu vodi već dulje vrijeme, pa brojčani pokazatelji ukazuju da proteklo vrijeme i nije dovelo do sređivanja situacije. Upravo se i zbog toga teško može prihvatiti stav da je otkaz ugovora o radu onome tko nije zadovoljio uvjete politička »čistka«. Sigurno je da je socijalna komponenta (uručiti nekome otkaz) osjetljiv problem, no znači li to da dekani imaju mogućnost biti socijalno osjetljivi u zemlji u kojoj zaposlenici u drugim sektorima svakodnevno, iako su »zadovoljili uvjete« dobivaju otkaz ugovora o radu?

Široj javnosti možda i nije poznato da sveučilišni nastavnici i suradnici svake četiri ili pet godina podliježu postupku (re)izbora u zvanje, za što je potrebno zadovoljiti određene, zakonom propisane uvjete. Za njihova radna mjesta raspisuje se javni natječaj. Ovim bi se postupkom trebala osigurati kvaliteta rada na sveučilištu, otvoriti konkurencija za radno mjesto svima koji zadovoljavaju uvjete i osigurati odabir onih za koje se može pretpostaviti da će biti najbolji.

Kada se ovaj postupak ne obavi (ne raspiše se natječaj i ne provede postupak izbora), što je slučaj kod 583 nastavnika, ne samo da radno mjesto (vjerojatno) zadržava netko tko ga nema uvjeta obavljati, nego se blokira mogućnost da se netko drugi (ili neki drugi) koji zadovoljavaju uvjetima (a možda su isto »socijalni slučajevi« kao i oni koji bi trebali dobiti otkaz), jave na natječaj, te budu izabrani.

Dakako da je cinično – ako je tome tako – da se cijela akcije »inventure« pravda uštedom na masi plaća, ali se – čak i da je tako – »inventura« ne može interpretirati kao »traženje glava« sveučilišnih nastavnika, već kao pokušaj uvođenja reda u sustav i poštovanje zakona. Bilo bi dobro znati da je ministarstvo krenulo u ovu akciju zbog spomenutih motiva.

Konačno, bilo bi zanimljivo saznati koji su to »opravdani« razlozi zbog kojih postupak izbora nije na vrijeme proveden za 374 djelatnika. Vjerujem da bi to osobito bilo zanimljivo onima koji nisu ispunili uvjete, ali nisu znali navesti »opravdani« razlog, te su dobili otkaz, jer ima i takvih. Isto bi tako bilo zanimljivo saznati što se krije iza pokušaja da se »užurbano pokuša nadoknaditi izgubljeno«, kako se kaže u tekstu. Je li to, primjerice, na Fakultetskom vijeću donijeti odluku o raspisivanju natječaja pa ju onda spremiti u arhivu do daljnjega (a Ministarstvu napisati da je »postupak izbora započeo«)?

Nadam se da se ona velika većina sveučilišnih nastavnika koja se brine kako ispuniti uvjete za zadržavanje svog radnog mjesta slaže s time da nema razloga da stvari ne nazovemo pravim imenom, reagira prof. dr. sc. Jasminka Ledić, predsjednica Udruge za razvoj visokoga školstva »Universitas«.

Datum objave: 22.2.2002 Rubrika: Rijeka

ZAVRŠEN CIKLUS RADIONICA U ORGANIZACIJI »UNIVERSITASA«

Usavršavanje sveučilišne nastave

RIJEKA – Da se riječki sveučilišni nastavnici žele usavršavati dokazao je trodnevni ciklus radionica »Usavršavanje kvalitete visokoškolske nastave«, u organizaciji Udruge za razvoj visokoga školstva »Universitas«, koji je jučer završen u Rektoratu Sveučilišta u Rijeci.

U sklopu programa predložene su, primijenjene i evaluirane aktivnosti koje vode prema prihvaćanju kulture kvalitete rada na visokim učilištima, s posebnim naglaskom na usavršavanje nastave. Kako je istaknula mr. Vesna Kovač, posebno zadovoljstvo učinjenim leži u činjenici da je radionice pohađalo više od 100 nastavnika, te njihovoj inicijativi da se posebna pozornost počne ukazivati uravnoteženju znanstvenih i nastavnih kriterija prilikom izbora u više znanstveno – nastavno zvanje.

Gost radionica bila je prof. dr. Barica Marentič-Požarnik s Filozofskog fakulteta u Ljubljani, predsjednica Slovenskog društva za visokoškolsku didaktiku – ugledne institucije koja razvija aktivnosti usavršavanja kvalitete visokoškolske nastave na domaćoj, ali i međunarodnoj razini.

E. M. Š.

Datum objave: 19.2.2002 Rubrika: Novosti

PROF. DR. JASMINKA LEDIĆ, O EROZIJI MORALA I ODGOVORNOSTI POJEDINACA

Otišao je Bandić, otići će i nemoralni profesori

Mislim da je šteta što nismo iskoristili polet iz 1991., koji se utopio u ratu i tajnim bankovnim računima ljudi čiji će poroci zauvijek ostati tajni. Utopio se i u šutnji intelektualaca

Prof. dr. Jasminka Ledić, s Filozofskog fakulteta u Rijeci, predsjednica Udruge za razvoj visokog školstva »Universitas«, nedavno je na predstavljajući knjige Branimira Bilića »Misli 21. stoljeća – Treća Hrvatska« govorila o ulozi civilnog društva, te odgovornosti pojedinaca. Kako kaže, suočeni smo s erozijom morala, u što se uvjeravamo svakodnevno. No, napominje, ponekad joj se čini da su kod nas poroci javni a vrline tajne, što rezultira time da čovjek ima osjećaj da živi u blatu i zbog toga se stalno loše osjeća, dodajući kako je uloga medija kod ukazivanja na »poroke«, neizmjerljivo važna. Međutim, smatra ona, »dobre vijesti« nemaju mjesta.

Nije li to zato što ih »progutaju« one loše?

– Ne baš. Nije vijest da je 30 radnika dobilo posao, već je vijest da je 30 radnika izgubilo posao. Vijest je i da je udruga lezbijki izlicitirala prostor, što je učinila sasvim legalno kao i deseci drugih. Vijest nije da su udruga i pojedinci iz Rijeke dobili priznanje predsjednika Vlade za promicanje volonterskog

rada. Nama je zanimljivo, valja zaključiti s obzirom na količinu takvih napisa, gdje je i za koliko novaca mladi bračni par iz show-nogometno ili sličnog biznisa potrošio na svadbu. Nije zanimljivo tko je znanstveni novak koji je dobio godišnju nagradu za znanost. Je li moguće da mediji nisu svjesni svoga utjecaja na formiranje vrijednosti? Zašto smatramo važnim analizirati svako štivo iz čitanki ne bismo li provjerili poruke koje tekstovi nose, a zanemarujemo odgovornost medija koji, može se ići i s tom tezom, u životu mladoga čovjeka imaju značajnijega utjecaja?

Javno pokazati svoje slabosti

Je li loše razotkriti neke probleme. Želite li reći da je bolje, primjerice, poražavajuće rezultate ankete o kvaliteti studija u Rijeci, sakriti pod tepih i ne govoriti o tajnim porocima?

– Sveučilište u Rijeci, smatram, još nikada nije bilo medijski afirmirano kao što je to bio slučaj u posljednje vrijeme u vezi s akcijom Homo si teč, Zakladom, stanogradnjom. I to je dobro. Međutim, nisam sigurna da su rezultati koje uprava sveučilišta želi postići onakvi kakve oni očekuju, i kakvi bi trebali proizaći iz njihovog iznimnog zalaganja. Vidi se da su otpori sveučilišne zajednice nekim aktivnostima golemi. »Studentska anketa« pravi je primjer za to. Na žalost, čini mi se da će akademska zajednica potrošiti znatno više truda u pokušaju dokazivanja da rezultati istraživanja nisu relevantni, da postoje neki drugi rezultati koji pokazuju da stanje nije tako loše, te da na sve to treba zaboraviti. Mnogo će se manje energije potrošiti da se stanje koje nije dobro popravi.

Znači li to da se vi i »Universitas« zalažete da javnost sazna da, primjerice, na Sveučilištu ima fakulteta koje bi gotovo trebalo zatvoriti?

– Mnogo je razloga, od kojih neki doista spadaju u »poročne«, ali mislim da se mnogo problema može svesti na sukob koncepcija upravljanja u visokom školstvu kojega, s jedne strane, potpomaže predugo iščekivanje novih zakona, a s druge, nepostojanje zajedničke vizije i misije našega Sveučilišta. No, vratimo se »studentskoj anketi«. Ako je Sveučilište krenulo u svoju javnu afirmaciju kroz prethodno spomenute akcije, tada treba imati snage javno pokazati svoje slabosti, i – što je još važnije – uspostaviti mehanizme njihova otklanjanja, te javnosti pokazati da se na tome radi.

Najviše žalosti stav studenata

Je li to poziv studentima da vam se obrate u zaštiti svojih prava?

– Moram reći da je ovdje moj stav beskompromisan. Ako se na Sveučilištu prodaju ispiti ili se studenti seksualno uznemiruju, tada je svatko od nas osumnjičen da to radi. Želim da se ova neodređena forma pretvori u sasvim određenu i pojedinačnu, i postupi na način kako to određuju zakonski propisi koji sankcioniraju ovakvo ponašanje.

Što bi »Universitas« tu konkretno mogao napraviti?

– Već više mjeseci na stranicama udruge »Universitas« stoji poziv studentima da nam ukažu na loše, ali i dobre primjere s kojima se susreću. Moram priznati, s iskrenim i dubokim žaljenjem, da me od svih ovih problema vrijednosti najviše žalosti stav studenata – barem većine onih s kojima ja dolazim u kontakt. Stječem dojam da se boje istupati za sebe i za druge, da lako prihvaćaju neke druge mehanizme, da se osjećaju nemoćnima. To me užasava. Je li razlog tome što im kao roditelji dajemo takav primjer bojeći se već od osnovne škole ukazati na propuste, jer će se onda učiteljica »osvećivati« djetetu?

Ili mladi ljudi kroz iskustva svakodnevnog života vide da se dokazivanje pravde, školovanje i rad ne isplati, već da valja upotrijebiti neke druge »mehanizme« kojima se probijaju kroz život?

– Da, kao u onoj priči o ptici i crvu koji se popeo na vrh stabla. Ptica ga pita kako je to uspio! »Puzeći«, reče crv. I zato sa zadovoljstvom susrećem naše studente filozofije koji nisu htjeli pristati da budu crvi, i znali su poletjeti.

Bahati stil je u modi

Govorite o odgovornosti pojedinca, civilnoga društva, no činjenica je da su zakazale institucije sustava. Vlast odašilje poruke o (ne)odgovornosti. Bavite se obrazovanjem, je li ministar prosvjete trebao dati ostavku zbog situacije u školstvu?

– Prije godinu dana u emisiji »Misli 21. stoljeća« rekla sam da smatram da je stanje u školstvu katastrofalno. Budući da teško možemo pronaći značajnijega napretka koji se dogodio u protekloj godini, tada možemo zaključiti da je stanje još gore, jer smo se, valjda, trebali pomaknuti. Doista je skandalozno ono što se zbivalo oko zimskih praznika, a kao da to nije dovoljno, ministar je promijenio i termin proljetnih. Ako ministar smatra da se ne treba obazirati na to što je nekome zadao brige oko organizacije puta na neku egzotičnu destinaciju, onda bi možda trebao pomisliti na obitelji koje su pomno organizirale zbrinjavanje svoje djece za vrijeme Uskrsnjih blagdana, a onda su naprasno sve kombinacije pale u vodu. Je li moguće da ministar misli da nitko ne organizira svoje vrijeme, da nijedna majka ne radi, već da se živi i radi sasvim stihijski? No, čvrsto zadržavanje njegove stolice govori i o nama, građanima, koje sve to nije dovoljno zasmetalo.

Tragedija je što on nije usamljen primjer!

– Bahati je stil u posljednje vrijeme u modi. Ministar zdravstva hladno nam poručuje da smo se i do sada liječili s premalo novca za bolnice, pa ćemo se odsada snalaziti i s još manje. Voljela bih da se ova paušalna tvrdnja od nekog odgovornog pretoči u sasvim konkretan opis situacije koja nas očekuje. Da nam se simulira što će se vjerojatno dogoditi ako dospijemo u bolnicu.

Svjetlo se ipak probija

Ima li izlaza i kako pokrenuti kotač izlaska iz krize?

– I kad vam se pokvari auto najteže ga je pokrenuti, kasnije ide lakše, i sve brže. Mislim da je šteta što za »auto« o kome govorimo nismo iskoristili polet iz 1991, koji se utopio u ratu i tajnim bankovnim računima ljudi čiji će poroci zauvijek ostati tajni. Utopio se i u šutnji intelektualaca koji, uz rijetke iznimke, koračaju pognute glave, a imaju odgovornost koju ne prihvaćaju. Mislim da je složeno i osjetljivo tkivo na kojemu počivaju odnosi u svakoj zajednici kod nas duboko ranjeno. Dvije su temeljne stvari na kojima trebamo poraditi: povjerenje i odgovornost. Može li vaša obitelj uspješno funkcionirati i napredovati ako ne postoji uzajamno povjerenje i međusobna odgovornost? Podignite ovo pitanje na razinu države: da bismo uspješno funkcionirali, moramo izgraditi povjerenje i odgovarati za ono što radimo. Danas se smatra da će samo društva s visokim stupnjem povjerenja moći stvoriti poslovne odnose koji će im omogućiti opstanak u globalnoj ekonomiji, pa tako povjerenje na neki način postaje i ekonomska kategorija. Institucije vlasti trebaju – prvenstveno kroz zakone i osiguravanje da se oni poštuju – graditi okruženje kroz koje mikro institucije – mi i naše obitelji – mogu napredovati. Ali mi – što je jednako važno, ako ne i važnije u ovom času – trebamo konstantno zahtijevati odgovornost od državnih institucija. No ne samo od njih, već i od sebe. Počnimo od svoje profesionalne odgovornosti, primjerice. Ne bismo li mogli očekivati da liječnici javno progovore ako osjećaju da su ili će biti toliko ograničeni rezanjem budžeta da neće moći davati usluge koje od njih očekujemo?

Niste baš otvorili prostor za svjetlije perspektive!

– Ne mogu reći da tračci svjetla ne probijaju. Kakve kod bile zakulisne igre oko toga, odstupanje zagrebačkog gradonačelnika pokazuje da postoji »odgovornost« prema građanima. Poruka koju može pročitati roditelj studenta koji je ucijenjen plaćanjem ispita ili studentica kojoj je ponuđena »znamo-već-kakva« trgovina može misliti: »Otišao je Bandić, otići će i profesor koji maltretira moju kćer«. Dakle, odgovornost prema sebi i drugima, povjerenje u sebe i druge. Alternativa su crvi iz priče.

Elvira MARINKOVIĆ ŠKOMRLJ